

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΗ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΩΣ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΥ
ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ**

Παναγιώτα Κατσαρού

Επιβλέπων: Χαρίλαος Ναζάκης

Καθηγητής, τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Πρέβεζα, Ιούνιος, 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ-ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΗ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΩΣ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΥ
ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ**

Παναγιώτα Κατσαρού

Επιβλέπων: Χαρίλαος Ναζάκης

Καθηγητής, τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Πρέβεζα, Ιούνιος, 2019

**INDIRECT CONTROL TECHNIQUES AND THE
REMOVAL OF BANKING CONFIDENTIALITY AS A
MEANS OF COMBATING TAX EAVSION AND
UNJUSTICE ENRICHMENT**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή
Ιωάννινα, 10/5/2019

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Όνομα Επίθετο: Ναζάκης Χαρίλαος

τίτλος, βαθμίδα: Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Όνομα Επίθετο: Καραμάνης Κωνσταντίνος

τίτλος, βαθμίδα: Αναπληρωτής καθηγητής

3. Μέλος επιτροπής

Όνομα Επίθετο: Γαλανού Αικατερίνη

τίτλος, βαθμίδα: Επίκουρη Καθηγήτρια

© Κατσαρού, Παναγιώτα, 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Κατσαρού Παναγιώτα

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Λογιστικής και της Χρηματοοικονομικής» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Αφορμή για τη συγγραφή της υπήρξε η συστηματική ενασχόλησή μου με τον τομέα της λογιστικής από το 2004. Για την ολοκλήρωσή της θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ναξάκη Χαρίλαο. Επίσης, οφείλω να ευχαριστήσω τον κύριο Χύτη Ευάγγελο για την πρόταση του θέματος.

Η εργασία αυτή αφιερώνεται στην δύναμη μου, τα παιδιά μου. Θοδωρή και Ανδρομάχη, για το χρόνο που τους στέρησα στην τρυφερή τους ηλικίας. Επίσης στον σύζυγο μου και την οικογένεια μου για την συμπαράσταση και τη στήριξή τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διπλωματική εργασία αποσκοπεί, υπό το πρίσμα των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, οι οποίες είναι διεθνώς γνωστές με τον όρο τεχνικές ελέγχου, να διερευνήσει τη φορολογητέα ύλη μέσα από την ανάλυση των οικονομικών δεδομένων του φορολογούμενου και την αξιοποίηση πληροφοριών και στοιχείων, τα οποία εντοπίζονται πρόσφατα στην ελληνική φορολογική νομοθεσία. Επιπρόσθετα θα διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου, η οποία μεταξύ άλλων, συνίσταται στη δημιουργία φορολογικής συνείδησης ως μέσο για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Ταυτόχρονα, θα εστιάσουμε στην εξέλιξη της νομοθετικής θεμελίωσης των εν λόγω τεχνικών στην ελληνική φορολογία με αναφορά στις προσπάθειες που γίνονται τα τελευταία χρόνια προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο τρόπος αλλά και το πεδίο στο οποίο βρίσκουν εφαρμογή. Εν συνεχεία θα γίνει διάκριση του άμεσου φορολογικού ελέγχου και των έμμεσων τεχνικών και παράλληλα θα αποτυπωθούν οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν από τη Φορολογική Διοίκηση για έμμεσο προσδιορισμό φορολογητέας ύλης με τη χρήση έμμεσων τεχνικών.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που θα μας απασχολήσει είναι κατά πόσο οι έλεγχοι αυτοί είναι αποτελεσματικοί σε συνάρτηση με την άρση του τραπεζικού απορρήτου για τις τραπεζικές συναλλαγές, οι οποίες καταδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο το αδίκημα της φοροδιαφυγής.

Τέλος, η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη δημιουργία ενός πλαισίου πρόσθετων αναφορών για τις μεθόδους αυτές, οι οποίες, αποτελώντας μια πρόσφατη προσθήκη στην ελληνική ελεγκτική πραγματικότητα και όπως προκύπτει και από την προσπέλαση της βιβλιογραφίας, χρήζουν περαιτέρω εξέτασης και διερεύνησης.

Λέξεις κλειδιά: Φορολογικός έλεγχος, Έμμεσες τεχνικές ελέγχου, Φοροδιαφυγή

ABSTRACT

The diploma thesis aims, in the light of indirect control techniques, where internationally recognized control techniques are used to determine taxable resource through the analysis of the taxpayer's financial data, using information and data that was introduced relatively recently in Greek tax legislation. In addition, the effectiveness of tax audit, as one of the most important functions of tax policy and public administration, is to enhance the level of terminology, in combating tax evasion.

Additionally, we will focus on the successive legal foundation of these techniques in the Greek Tax Administration, as well as on the actions it takes to broaden and clarify their way and scope. At the same time, we will try for better understanding, to distinguish direct tax control from indirect techniques but also the efforts of Tax Administration to indirectly determine taxable items using indirect techniques not reflected in the institutional framework.

Another important finding that we are concerned with is the effectiveness of these controls combined with the removal of bank secrecy for banking transactions, which is particularly enlightening as it demonstrated the offense of tax evasion.

Finally, this research aims at creating further references to the exploration of these methods, which have constituted a recent addition to the Greek audit reality, and therefore provide an appropriate scope for further investigation.

Keywords: Tax audit, Indirect control techniques, Tax evasion

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή	iv
Δήλωση μη λογοκλοπής.....	vi
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	vii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	viii
ABSTRACT	ix
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	x
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	xiii
Εισαγωγή.....	14
1. Εισαγωγή στην έννοια της Φοροδιαφυγής.....	16
1.1 Έννοια της φοροδιαφυγής	16
1.2 Παράγοντες φοροδιαφυγής.....	17
1.3 Αιτίες φοροδιαφυγής.....	18
1.4 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	19
1.5 Μέτρα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.....	19
2. Φορολογικός Έλεγχος.....	22
2.1 Έννοια και σκοπός του φορολογικού ελέγχου.....	22
2.2 Νομοθετικό Πλαίσιο διενέργειας φορολογικών ελέγχων	22
2.3 Είδη- Μορφές φορολογικού ελέγχου	24
3. Έμμεσες τεχνικές ελέγχου.....	27
3.1 Εισαγωγή στην έννοια των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου.....	27
3.2 Τι είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου	27
3.3 Έννοιες που σχετίζονται με την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών	28
3.4 Είδη των έμμεσων τεχνικών ελέγχου.....	29
3.5 Περιεχόμενο των μεθόδων έμμεσων τεχνικών ελέγχου.....	30
3.6 Η κριτική για τις έμμεσες τεχνικές.....	36
4. Η Εφαρμογή των Έμμεσων Τεχνικών στην Ελλάδα.....	39
4.1 Τα στάδια του ελέγχου	39
4.2 Ποιοι ελέγχονται	41
4.3 Επιλογή τεχνικής.....	42
4.4 Ενδικοφανής Προσφυγή.....	42
4.5 ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π.	43
5. Νέες τεχνικές για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής	48
5.1 Ιστορική αναδρομή του τραπεζικού απορρήτου	48
5.2 Φορολογικός έλεγχος και άρση τραπεζικού απορρήτου.....	49
5.3 Η αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων	51

5.4 Το Περιουσιολόγιο.....	52
Επίλογος.....	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	77

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3.1: Σχηματική απεικόνιση Ανάλυσης Ρευστότητας	31
Πίνακας 3.2: Σχηματική Αποτύπωση Ανάλυσης ύψους Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε Μετρητά	32
Πίνακας 3.3. Σχηματικό Παράδειγμα Μεθόδου Αρχής των Αναλογιών	34
Πίνακας 3.4: Τεχνική καθαρής θέσης.....	36

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Σ.Μ.Τ.Λ.: Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών

Α.Α.Δ.Ε.: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

Δ.Π.Χ.Π.: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Ο.Ο.Σ.Α: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Ο.Ε.С.Д.: Organisation for Economic Co-operation and Development

Κ.Φ.Δ. : Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας

Κ.Φ.Ε.: Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος

ΠΟΛ.: Πολυγραφημένη εγκύκλιος

Α.Ε.Π. : Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

Δ.Ε.Δ.: Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών

Ι.Ρ.С. : Internal Revenue Service

Λ.Π.: Λογαριασμών Πληρωμών

Ε.Ε. Ευρωπαϊκή Ένωση

Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. : Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής κρίνεται κομβική και δεν μπορεί να εξεταστεί ανεξάρτητα από τις διαρκώς μεταβαλλόμενες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, οι οποίες διαμορφώνουν, επηρεάζουν και σε πολλές περιπτώσεις παίζουν καθοριστικό ρόλο ακόμη και στην εξέλιξη των θεσμών. Το φαινόμενο συνδέεται άρρηκτα με την τάση του ατόμου να μην πληρώνει βεβαιωμένες οφειλές ή την προσπάθειά του να μειώσει τη φορολογική του επιβάρυνση. Το παραπάνω πρόβλημα επιτείνεται καθώς είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποκαλυφθούν όλοι εκείνοι οι πολίτες οι οποίοι βρίσκουν μεθόδους να ελίσσονται, χωρίς να γίνονται αντιληπτοί από τους κρατικούς φορείς.

Παραμένει λοιπόν έκδηλη η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος, καθώς η ελλιπής προσέγγισή του έχει ως αποτέλεσμα την περιορισμένη και πολλές φορές ανύπαρκτη διαχείρισή του, γεγονός που συνεπάγεται την αύξηση διαρροής οικονομικού κεφαλαίου εις βάρος του κράτους. Προς αυτή την κατεύθυνση και σε μία προσπάθεια να αναστραφεί η παραπάνω κατάσταση κινείται η υιοθέτηση του φορολογικού ελέγχου, ο οποίος στοχεύει στη συγκέντρωση των εσόδων του κράτους μέσα από τον έλεγχο των επιχειρήσεων και των ιδιωτών με την καταβολή των αντιστοίχων φόρων, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους. Έχοντας κατά βάση την ΠΟΛ 1171/2013 που σχετίζεται με οδηγίες αναφορικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων, σε αλληλεξάρτηση με την ΠΟΛ.1270/2013 η οποία δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ. 1136/Β/10-5-2013 και 1199/Β/16-5-2013 και αφορά στη μεθοδολογία των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, οικοδομείται ένα εγχείρημα περιορισμού και πάταξης της φοροδιαφυγής. Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση ενός σημαντικού ζητήματος, αυτό της φοροδιαφυγής. Συγκεκριμένα, σκοπός είναι να διερευνηθούν οι αιτίες και οι επιπτώσεις στην ελληνική κοινωνία και να αποτυπωθεί ο τρόπος με τον οποίο οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

Διαρθρώνεται σε πέντε κεφάλαια, τα οποία αποτυπώνουν το θεωρητικό πλαίσιο της φοροδιαφυγής και των τεχνικών που την πλαισιώνουν. Ειδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη φοροδιαφυγή και αποσαφηνίζονται οι αιτίες, οι παράμετροι και τα μέτρα αντιμετώπισής της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αποτυπώνεται ο φορολογικός έλεγχος, τα είδη που τον συνιστούν και συγκεκριμένα ο μερικός επιτόπιος έλεγχος και ο τακτικός φορολογικός έλεγχος. Η παραπάνω επιλογή υπαγορεύεται από την ανάγκη διάκρισης του άμεσου φορολογικού ελέγχου από τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, θα δοθεί ο ορισμός τους καθώς ο τρόπος διάκρισής τους, προκειμένου να καταστεί σαφές το πλαίσιο από το οποίο απαρτίζονται.

Στην τέταρτη ενότητα καταγράφεται η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών στην Ελλάδα. Ειδικότερα αποτυπώνονται τα στάδια του ελέγχου σύμφωνα με την ελληνική

νομοθεσία, ποιοι ελέγχονται, ο τρόπος επιλογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, πού μπορεί να προσφύγει ο ελεγχόμενος αφότου ολοκληρωθεί ο έλεγχος. Επίσης αναλύεται το κέντρο ελέγχου.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αποτυπώνεται η άρση του τραπεζικού απορρήτου σε συνδυασμό με τις έμμεσες τεχνικές . Πιο συγκεκριμένα καταγράφεται η συμβολή της άρσης τραπεζικού απορρήτου στον φορολογικό έλεγχο και η αποτύπωση του περιουσιολογίου, που αποτελεί μελλοντικό μέτρο πρόληψης. Η εργασία συμπληρώνεται με το παράρτημα.

1. Εισαγωγή στην έννοια της Φοροδιαφυγής

Με δεδομένο ότι ένας από τους κεντρικούς άξονες της παρούσας εργασίας είναι ο εντοπισμός της φοροδιαφυγής, στο παρόν κεφάλαιο θα εξετάσουμε την έννοια της φοροδιαφυγής, αφενός για να αποτυπωθεί το θεωρητικό υπόβαθρο, αφετέρου γιατί αποτελεί το γενικότερο πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, και όπως είναι φυσικό η κατανόηση του συνόλου συμβάλλει στην καλύτερη αφομοίωση του μέρους. Αρχικά κρίνεται σκόπιμο να γίνει αποσαφήνιση του όρου φοροδιαφυγή, να προσδιοριστούν οι παράγοντες που οδηγούν στη φοροδιαφυγή και στη συνέχεια να καταγραφούν οι συνέπειες της φοροδιαφυγής.

Αναμφισβήτητα τα έσοδα από τη φορολογία αποτελούν τον κύριο μοχλό ανάπτυξης του κράτους, καθώς αποτελούν μία βασική και σταθερή πηγή εσόδων. Η μη τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων από τους πολίτες, συνιστά φορολογική παράβαση, γεγονός που συνεπάγεται απώλεια εσόδων για το κράτος και διατάραξη του δημοσίου τομέα, καθώς αδυνατεί να καλύψει τις πάγιες και διαρκείς δαπάνες του. Το φαινόμενο δεν είναι καινούριο και παρατηρείται κυρίως στις κοινωνίες όπου υπάρχουν υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, το ποσοστό των μη μισθωτών βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, το ίδιο και οι φορολογικοί συντελεστές. Στα παραπάνω έρχονται να προστεθούν τα υψηλά ποσοστά παραοικονομίας και το χαμηλό επίπεδο προσφερομένων δημοσίων υπηρεσιών.

1.1 Έννοια της φοροδιαφυγής

Ως φοροδιαφυγή (αγγλικά: tax evasion) ορίζεται κάθε παράνομη ενέργεια ή εκούσια παράλειψη των φορολογουμένων με απώτερο σκοπό τη μείωση της φορολογικής υποχρέωσης απέναντι στο κράτος και την αποφυγή καταβολής φόρου. (Τάτσος, 2012, σελ.86). Πρόκειται για ένα αδίκημα εις βάρος του κράτους που μεταφράζεται ως απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου από τις φορολογικές Αρχές. Η διάπραξη της φοροδιαφυγής, αν εξαιρέσει κανείς τη νομική παράβαση που συνίσταται, εσωκλείει και μία ατομιστική

συμπεριφορά των πολιτών, καθώς αδιαφορούν για το γεγονός ότι το σύνολο των μη αποδοθέντων φόρων, θα το επωμιστεί τελικά το κοινωνικό σύνολο.

Με το νέο Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ.) Ν.4174/2013 και το άρθρο 66 ορίζονται τα εγκλήματα φοροδιαφυγής. Ειδικότερα η φοροδιαφυγή έγκειται στην εσκεμμένη απόκρυψη από τη Φορολογική Διοίκηση φορολογητέων εισοδημάτων ή περιουσιακών στοιχείων, στην απόκρυψη και αποφυγή καταβολής φόρου εισοδήματος, του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) και του ειδικού φόρου ακινήτων (Ε.Φ.Α.). Επίσης, ως φοροδιαφυγή λογίζεται η ανακριβής, ελλιπής ή μηδενική απόδοση φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), του φόρου ασφαλιστρών καθώς και των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών. Τέλος φοροδιαφυγή συνιστά και η έκδοση εικονικών ή πλαστών φορολογικών στοιχείων, η νοθεία ή αποδοχή τους.

1.2 Παράγοντες φοροδιαφυγής

Η διερεύνηση για τους παράγοντες που οδηγούν στη φοροδιαφυγή κατέδειξε ότι αυτοί είναι φορολογικοί ή μη. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται οι παρακάτω παράγοντες:

1. Το ύψος των φορολογικών συντελεστών.
2. Ο τρόπος διάρθρωσης της οικονομίας και της οικονομικής δραστηριότητας και ειδικότερα, η παραοικονομία, το ποσοστό των μη μισθωτών στο σύνολο του εργατικού δυναμικού καθώς και το ποσοστό του γεωργικού τομέα στο σύνολο του ΑΕΠ.
3. Η ανεπάρκεια των δημοσίων υπηρεσιών να αποδώσουν πιστά και με ακρίβεια το σύνολο των οικονομικών συναλλαγών-δραστηριοτήτων.
4. Η αδυναμία των φοροτεχνικών υπηρεσιών να προβούν σε ενέργειες που θα επιτρέψουν τη διασταύρωση των φορολογικών στοιχείων και τις βεβαιωμένες οφειλές
5. Οι συστηματικές ρυθμίσεις φορολογικής αμνηστίας.
6. Η έλλειψη δημοσιονομικού κτηματολογίου.
7. Η διαχείριση του δημοσίου χρήματος σε συνδυασμό με τον τρόπο διακυβέρνησης των εκάστοτε κυβερνήσεων

8. Η εις βάρος και άνιση μεταχείριση των φορολογούμενων πολιτών από το κράτος. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελούν τα υψηλά επιτόκια επιβάρυνσης των φορολογουμένων στην περίπτωση που οφείλουν, αλλά όχι όταν τους οφείλει το κράτος.
9. Το επίπεδο των προσφερόμενων δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών.
10. Το ύψος των ποινών για φορολογικές παραβάσεις.
11. Ο φαύλος κύκλος στον οποίο έχει περιέλθει η οικονομία της χώρας, με χαρακτηριστικά στοιχεία την ανεργία, την ύφεση και τον πληθωρισμό.

1.3 Αιτίες φοροδιαφυγής

Εστιάζοντας στην περίπτωση της Ελλάδας, οι αιτίες της φοροδιαφυγής ποικίλουν και συνοψίζονται στα εξής:

- Η συνεχής αύξηση των φόρων
- Η πολυνομία και η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος
- Η αναποτελεσματικότητα της γραφειοκρατίας
- Η αδυναμία της κυβέρνησης να λάβει δραστικά μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου
- Η ανασφάλεια δικαίου φορολογούμενων και υπαλλήλων της φορολογικής διοίκησης
- Η έλλειψη τεχνολογικής επίγνωσης
- Λανθασμένοι χειρισμοί από την κυβέρνηση όσον αφορά οικονομικά θέματα
- Η έλλειψη φορολογικής συνείδησης του πολίτη

Ο φορολογούμενος πολίτης καλείται λοιπόν να επιλέξει αν θα ακολουθήσει τη νόμιμη οδό ακολουθώντας πιστά τον νόμο και αποδίδοντας στο ακέραιο τους φόρους ή αν εσκεμμένα αποκρύψει ένα ποσό, προκειμένου να τύχει φορολογικής ελάφρυνσης, γεγονός που αυτόματα συνεπάγεται και αύξηση εσόδων. Το παραπάνω δίλημμα συνοψίζει τις αρχές του θεωρητικού μοντέλου που μελετάει τη φοροδιαφυγή. Συνεπώς η επιλογή του εσωκλείει μία σειρά παραγόντων, οι οποίοι έρχονται σε άμεση συνάρτηση με το καθαρό εισόδημα, την καταβολή των φόρων, το κέρδος που προκύπτει μετά την καταβολή των φόρων αλλά και το κέρδος που προκύπτει στα πλαίσια της φοροδιαφυγής. Καθίσταται σαφές ότι μία τέτοια απόφαση

δεν μπορεί, παρά να επαφίεται στην ευσυνειδησία του κάθε πολίτη, την οποία το κράτος οφείλει να αντικαταστήσει με υποχρέωση, αφού προηγουμένως λάβει τα κατάλληλα μέτρα.

1.4 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής δεν μπορεί να ιδωθεί ανεξάρτητα από τη διάρθρωση της οικονομίας και του εθνικού της εισοδήματος. Ειδικότερα το τελευταίο, περιλαμβάνει στους κόλπους του ένα υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, το οποίο σε συνάρτηση με την πολυπλοκότητα της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας καθώς και τις οργανωτικές ελλείψεις του φοροελεγκτικού μηχανισμού κάνουν το πρόβλημα της φοροδιαφυγής ανεξέλεγκτο και χρόνιο. (Βασαρδάνη, 2011).

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από μελέτη που αφορά τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, σύμφωνα με την οποία, όπως αναφέρει η Βασαρδάνη Μ. (2011), εκτιμάται ότι το σύνολο των φορολογουμένων δηλώνει φορολογητέο εισόδημα μικρότερο κατά τουλάχιστον 10%, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται 26% λιγότερα φορολογικά έσοδα. Επίσης, σύμφωνα με τη ίδια μελέτη, η υψηλότερη φοροδιαφυγή προκύπτει από φορολογούμενους οι οποίοι έχουν ως κύρια πηγή εισοδήματος την αυτοαπασχόληση και οι οποίοι κατά μέσο όρο δηλώνουν περίπου 33% μικρότερο εισόδημα από το πραγματικό.

Ενδιαφέροντα στοιχεία παρουσιάζει και η μελέτη των Buehn και Schneider (2012) αναφορικά με το μέγεθος της φοροδιαφυγής (ως ποσοστό του επίσημου ΑΕΠ) σε 38 χώρες του ΟΟΣΑ, κατά την χρονική περίοδο 1999-2010. Στην εν λόγω μελέτη διαπιστώθηκε ότι ο μέσος όρος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα το ανωτέρω διάστημα ήταν 4,8% ενώ ξεκίνησε το 1999 από 5,6% και κατέληξε το 2010 σε 4,00%.

1.5 Μέτρα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα απαιτούνται μία σειρά μέτρων, που θα συμβάλλουν στην εξυγίανση του οικονομικού συστήματος (Βασαρδάνη, 2011). Αρχικά απαιτείται η αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος με τη λήψη μέτρων που θα

απλοποιήσουν τη νομοθεσία και θα επαναπροσδιόρισαν τη μεθοδολογία για τον εντοπισμό της φορολογητέας ύλης ανάλογα με την πηγή του εισοδήματος. Επιπλέον κρίνεται αναγκαία η ανασυγκρότηση της φορολογικής διοίκησης, με στόχο την πραγματοποίηση περισσότερων και αποτελεσματικότερων ελέγχων. Αυτό θα επιτευχθεί αν υπάρξει απευθείας σύνδεση των φορολογικών αρχών με αρχές και υπηρεσίες καθώς και αμεσκή συνεργασία με αρχές του εξωτερικού

Ένα άλλο μέτρο είναι να συνετιστούν οι πολίτες και να συμμορφωθούν στο φορολογικό σύστημα με τον εντοπισμό των κρουσμάτων φοροδιαφυγής, της επιβολής κυρώσεων και προστίμων με την ίση μεταχείριση απέναντι στην ανομία. Μόνο έτσι θα επιτευχθεί η αλλαγή της φορολογικής συνείδησης των φορολογουμένων. Προς αυτή την κατεύθυνση πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, πολλές μεταρρυθμίσεις τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο διαδικασιών που είχαν ως στόχο την δημιουργία ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος, την εδραίωση σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και φορολογουμένων, την ύπαρξη ενός δικτύου αποτελεσματικότητας του φοροελεγκτικού μηχανισμού.

Ειδικότερα, θεσμοθετήθηκε νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013), με στόχο τη δημιουργία ενός δικαιότερου και απλούστερου φορολογικού συστήματος με την κατάργηση μεταξύ άλλων των απαλλαγών και των εξαιρέσεων, την φορολόγηση των παροχών σε είδος, την κινητροδότηση για την απόκτηση αφορολόγητου μέσω της συλλογής αποδείξεων, τις πληρωμές μέσω πλαστικού χρήματος.

Επιπλέον θεσμοθετήθηκε ο νέος Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (Ν.4174/2013) ο οποίος ενισχύει τις αρμοδιότητες και τις εξουσίες της Φορολογικής Διοίκησης για τη βεβαίωση των φόρων και για την είσπραξή τους. Οι προληπτικοί και κατασταλτικοί έλεγχοι εντατικοποιήθηκαν, ενώ πλέον είναι στοχευμένοι και κινούνται στη βάση κριτηρίων ανάλυσης κινδύνου. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η δημιουργία του ηλεκτρονικού περιουσιολογίου, η οποίο πραγματοποιείται με αργά και σταθερά βήματα, όπως επίσης και η ενίσχυση των προστίμων και των κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των φορολογουμένων. Όλα τα παραπάνω αφορούν τις προληπτικές και κατασταλτικές δράσεις της Φορολογικής Διοίκησης για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. (Εκθεση Απολογισμού Α.Α.Δ.Ε. 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018)

Τέλος, από 01/01/2017 λειτουργεί η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), η οποία έχει ως στόχο την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης με δράσεις τηλεφωνικής επικοινωνίας. Επίσης, αναπτύσσει δράσεις που έχουν ως στόχο την ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης στους πολίτες, η οποία, μεταξύ άλλων, επιτυγχάνεται πλέον και μέσω της εκπαίδευσης για τους μελλοντικούς φορολογούμενους πολίτες. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 2017, στο πλαίσιο του έργου TAXUD (Tax Education Project) σε συνεργασία με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε., δημιουργήθηκε μία ψηφιακή δικτυακή πλατφόρμα, η οποία λειτουργεί ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, με στόχο την καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης.

Στο παραπάνω πνεύμα κινήθηκαν και οι συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν με τους αρμόδιους φορείς του Υπουργείου Παιδείας για την παρουσίαση ενδεικτικού εκπαιδευτικού υλικού και την ανεύρεση τρόπων για ενδεχόμενη ένταξή του στο μελλοντικό πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Εκθεση Απολογισμού Α.Α.Δ.Ε. 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018).

Παρατηρούμε λοιπόν ότι απότοκος της προσπάθειας πάταξης της φοροδιαφυγής είναι η εδραίωση ενός ολοκληρωμένου φορολογικού συστήματος, με εστίαση στις διαφορετικές πτυχές φοροδιαφυγής. Επιχειρώντας μία πιο προσεκτική προσέγγιση διαπιστώνουμε ότι η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα αφορά ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Έχοντας αναλύσει την έννοια της φοροδιαφυγής θα εστιάσουμε ακολούθως στους φορολογικούς ελέγχους και ό, τι εσωκλείει η έννοια αυτή.

2. Φορολογικός Έλεγχος

Στο γενικότερο πλαίσιο του προβληματισμού για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που αφορά στην εξυγίανση του οικονομικού συστήματος, εντάσσεται και ο φορολογικός έλεγχος, ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της. Στο παρόν κεφάλαιο, αφού αρχικά οριστούν η έννοια και ο σκοπός του φορολογικού ελέγχου, θα γίνει εκτενής αναφορά στις τεχνικές που εφαρμόζονται στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες.

2.1 Έννοια και σκοπός του φορολογικού ελέγχου

Με τον όρο φορολογικός έλεγχος εννοούμε τις ελεγκτικές ενέργειες και επαληθεύσεις που καλούνται να αναλάβουν τα καθ ύλην αρμόδια φορολογικά όργανα, με απώτερο σκοπό να διαπιστώσουν αν τηρούνται στο ακέραιο οι διατάξεις της κείμενης φορολογικής νομοθεσίας. Ειδικότερα προβαίνουν σε ελέγχους τήρησης των βιβλίων, υποβολής δηλώσεων, διασταυρώσεων των στοιχείων των φορολογικών δηλώσεων με τα δεδομένα των βιβλίων, εξακρίβωση τήρησης βιβλίων κατά τη φορολογική νομοθεσία και τις αρχές που διέπουν τη λογιστική επιστήμη. Οι έλεγχοι αφορούν είτε φυσικά πρόσωπα, είτε νομικά πρόσωπα. Οι παραπάνω ενέργειες στοχεύουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Με τον τρόπο αυτό γίνεται προσπάθεια να διασφαλιστούν τα φορολογικά έσοδα του κράτους και να τηρηθούν οι αρχές της δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι ένα υγιές σύστημα φορολογικού ελέγχου σταθεροποιεί την οικονομία του κράτους, επιτυγχάνει την οικονομική ανάπτυξη, αυξάνει τα δημόσια έσοδα και κατά συνέπεια διέπεται από δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών.

2.2 Νομοθετικό Πλαίσιο διενέργειας φορολογικών ελέγχων

Στο έβδομο κεφάλαιο του κώδικα φορολογικών διαδικασίας υπάρχει η έννοια του φορολογικού ελέγχου, (Κώδικας Φορολογικών Διαδικασιών), στα άρθρα από 23 έως και 29, προσδιορίζονται οι εξουσίες της φορολογικής αρχής, η πρόσβαση στα

βιβλία, οι υποχρεώσεις εκείνων που διενεργούν τον έλεγχο οργάνων, και στοιχεία, ο τρόπος με τον οποίο ελέγχονται οι υποθέσεις και η κοινοποίηση φορολογικών αποτελεσμάτων, τα είδη των ελέγχων. Το άρθρο 23 ορίζει ότι ο έλεγχος α) προβαίνει σε ανάλυση λογιστικών στοιχείων και δεδομένων, β) διεξάγει ερωτήσεις σε τρίτα πρόσωπα ή στον ίδιο τον φορολογούμενο, γ) συγκεντρώνει και εξετάζει έγγραφα, στοιχεία γνωστοποιήσεων και πληροφορίες, δ) πραγματοποιεί ελέγχους σε εγκαταστάσεις αλλά και μέσα μαζικής μεταφοράς.

Οι παραπάνω ενέργειες αποσκοπούν στην εξακρίβωση των φορολογικών δηλώσεων, στην επιβεβαίωση καταβολής των οφειλόμενων ποσών, στον υπολογισμό των αναλογούντων φόρων, προστίμων, τελών, στην επαλήθευση και διασταύρωση των φορολογικών υποχρεώσεων. Στο άρθρο 26 προσδιορίζονται με σαφήνεια ο τρόπος με τον οποίο θα πραγματοποιηθεί ο έλεγχος των υποθέσεων που θα ελεγχθούν. Υπεύθυνος για την επιλογή των υποθέσεων, σύμφωνα πάντα με το ίδιο άρθρο, είναι ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, βάσει κριτηρίων ανάλυσης κινδύνου ή βάσει άλλων κριτηρίων.

Η επιλογή των κριτηρίων για την προτεραιότητα των υποθέσεων ελέγχου, δε γίνεται γνωστή και ούτε δημοσιοποιείται, ενώ οι πηγές προέλευσης ποικίλουν και μπορεί να είναι είτε εσωτερικές είτε εξωτερικές. Στο ίδιο άρθρο αναφέρεται και η υποχρέωση του διοικητή να προγραμματίζει και να ορίζει για κάθε έτος το πλήθος των ελέγχων που θα διενεργηθούν, εστιάζοντας στο είδος του ελέγχου και τις νέες υποθέσεις. Ειδικότερα ορίζεται το 70% των προγραμματιζόμενων ελέγχων να αφορά την τελευταία πενταετία και από αυτούς το 75% τα τελευταία τρία έτη, εστιάζοντας έτσι σε ελέγχους τελευταίων ετών.

Προκειμένου να διενεργηθούν οι έλεγχοι από τους υπαλλήλους, χρειάζεται η έκδοση έγγραφης εντολής ελέγχου (άρθρο 25), την οποία υποχρεούνται να επιδεικνύουν οι υπάλληλοι μαζί με το δελτίο της αστυνομικής τους ταυτότητας, πριν από κάθε έλεγχο. Η εντολή ελέγχου αναγράφει τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής, το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων, το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου, τη φορολογική περίοδο ή την υπόθεση και το είδος φορολογίας που αφορά ο έλεγχος, τη διάρκεια του ελέγχου.

Στο άρθρο 28, αποτυπώνεται η διαδικασία που θα ακολουθηθεί για τον προσδιορισμό των ελεγκτικών αποτελεσμάτων και την ολοκλήρωση του ελέγχου καθώς επίσης και τα χρονικά περιθώρια μέσα στα οποία θα εκτελεστεί. Πιο συγκεκριμένα εκδίδεται προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου ή σημείωμα διαπιστώσεων ελέγχου επί παραβάσεων τήρησης βιβλίων ή έκδοσης στοιχείων, τα οποία πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένα. Ο φορολογούμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει τη λήψη αντιγράφων των εγγράφων, στα οποία στηρίζονται οι διαπιστώσεις του ελέγχου.

1. Ο φορολογούμενος διατυπώνει εγγράφως τις απόψεις του που αφορούν τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου ή επί του σημειώματος διαπιστώσεων, μέσα σε διάστημα είκοσι ημερών.
2. Σε ένα μήνα συντάσσεται έκθεση ελέγχου, στην οποία αποτυπώνονται διεξοδικά και υπό το πρίσμα της αιτιολόγησης τα γεγονότα, σε συνδυασμό με τις διατάξεις και τα στοιχεία που οδήγησαν στον προσδιορισμό του φόρου ή την επιβολή του προστίμου. Η έκθεση ελέγχου λαμβάνει υπόψη τις απόψεις του φορολογούμενου και κινείται σε αυτό το πλαίσιο.
3. Με βάση τη συνταχθείσα έκθεση συνάγεται οριστική άποψη είτε διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου είτε επιβολής προστίμου.
4. Η οριστική απόφαση, επισυναπτόμενη από την έκθεση ελέγχου, κοινοποιείται στο φορολογούμενο.

2.3 Είδη- Μορφές φορολογικού ελέγχου

Ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να έχει τη μορφή ελέγχου από το γραφείο ή επιτόπιου ελέγχου (άρθρα 23 και 25). Τα είδη των φορολογικών ελέγχων, όπως αποτυπώνονται στα άρθρα 23 και 24 του Κ.Φ.Δ. είναι:

2.3.1. Μερικός επιτόπιος έλεγχος

Ο προληπτικός έλεγχος έχει ως στόχο την ορθολογική εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας, της εφαρμογής των διατάξεων του Κ.Φ.Α.Σ. & Κ.Β.Σ, καθώς και την εκπλήρωση των ληξιπροθέσμων φορολογικών υποχρεώσεων της

επιχείρησης. Δύναται να διενεργηθεί είτε στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης, είτε στο δρόμο, χωρίς προειδοποίηση. Επίσης μπορεί να λάβει χώρα κατά τη διακίνηση αγαθών και εμπορευμάτων. Ο χρόνος πραγματοποίησης του ελέγχου δεν είναι ορισμένος, κατά συνέπεια διενεργείται κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου, κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες. Αφορά μεταξύ άλλων την ενημέρωση των βιβλίων, τα αποθέματα, το ταμείο, τη διακίνηση των αγαθών, ακόμη και τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία. Έτσι, κατά τη διαδικασία του ελέγχου, οι ελεγκτές έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, στοιχείου ή εγγράφου που βρίσκεται στο χώρο εργασίας του φορολογούμενου (π.χ. ημερολόγιο, σημειωματάριο). Αρμόδιες υπηρεσίες για τον έλεγχο αυτό είναι το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, η Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.), τα ειδικά συνεργεία που έχουν συγκροτηθεί με Υπουργική απόφαση και τα συνεργεία υπαλλήλων των Δ.Ο.Υ.

Ο προληπτικός έλεγχος στοχεύει κυρίως στον έλεγχο των πράξεων ή παραλείψεων εκ μέρους του φορολογούμενου κατά το τρέχον οικονομικό έτος. Ωστόσο, σε περίπτωση που διαπιστωθούν παραβάσεις, δεν αποκλείεται και ο έλεγχος παρελθόντων ετών. Κάτι τέτοιο βέβαια πραγματοποιείται όταν συντρέχουν λόγοι. Σε περίπτωση που από τον προληπτικό έλεγχο προκύψουν στοιχεία που σχετίζονται με ελλειπείς φορολογικές υποχρεώσεις της επιχείρησης, παραβάσεις των φορολογικών διατάξεων, λανθασμένος τρόπος προσδιορισμού των αποτελεσμάτων και του τρόπου φορολόγησής τους, εκδίδεται εντολή προσωρινού ή τακτικού ελέγχου, η οποία επαφίεται στην κρίση του προϊστάμενου της ελεγκτικής αρχής, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2.3.2. Τακτικός φορολογικός έλεγχος

Σε αντίθεση με τον μερικό επιτόπιο έλεγχο, ο τακτικός φορολογικός έλεγχος διενεργείται μετά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου και της προθεσμίας υποβολής των φορολογικών δηλώσεων. Σκοπός είναι να διασταυρωθεί η τήρηση των φορολογικών διατάξεων, η υποβολή όλων των αντικειμένων από τον φορολογούμενο που υπόκεινται στις φορολογικές διατάξεις, ή η σκόπιμη ή ανακριβής απόκρυψη των παραπάνω στοιχείων, ώστε να προκύψει η φορολογητέα ύλη και ο προσδιορισμός των φορολογικών υποχρεώσεων. Ειδικότερα κύριοι στόχοι του τακτικού ελέγχου είναι η σωστή εφαρμογή της φορολογικής βάσης από τις επιχειρήσεις, η τήρηση και

διασφάλιση της φορολογικής δικαιοσύνης, η αύξηση των βεβαιωμένων και εισπραττόμενων φόρων και τέλος η αύξηση της εθελούσιας φορολογικής συμμόρφωσης των επιχειρήσεων. Στο τέλος της ολοκλήρωσης του τακτικού φορολογικού ελέγχου εκκαθαρίζονται όλες οι φορολογικές υποχρεώσεις της εκάστοτε επιχείρησης, προσδίδοντας με αυτόν τον τρόπο στον εν λόγω έλεγχο μία ολοκληρωμένη και διεξοδική μορφή επιτήρησης.

Η διενέργεια του τακτικού φορολογικού ελέγχου συνίσταται σε μία σειρά παραγόντων και δεν είναι μονοδιάστατη καθώς εκτός από τα δεδομένα των βιβλίων, στοιχείων και των υποβληθέντων από την επιχείρηση φορολογικών δηλώσεων, λαμβάνονται υπόψη και στοιχεία ή πληροφορίες που δύνανται να οδηγήσουν στην εξακρίβωση των πραγματικών φορολογικών υποχρεώσεων σε περιπτώσεις ανακρίβειας των δηλώσεων ή μη επίδοσης αυτών. Ο τακτικός έλεγχος προβλέπεται για μεν τη φορολογία εισοδήματος στο άρθρο 66 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 2238/1994)⁵⁶, για δε το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας στο άρθρο 48 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000) ⁵⁷, ενώ αντίστοιχες διατάξεις υπάρχουν και στις λοιπές φορολογίες (www.taxheaven.gr). Όλα τα αποτελέσματα του τακτικού ελέγχου αποτυπώνονται στην έκθεση ελέγχου, στην οποία καταγράφονται οι καταλογισμοί των διαφορών φόρων, τελών και εισφορών όπως προέκυψαν από τον έλεγχο.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι άμεσες τεχνικές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών, ωστόσο παρατηρούνται ελλείψεις, τις οποίες έρχονται να καλύψουν νέες τεχνικές. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει αποτύπωση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, οι οποίες εντάσσονται ακριβώς σε αυτή την προσπάθεια κάλυψης του κενού.

3. Έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Το κεφάλαιο που ακολουθεί, απαντώντας στο βασικό σκέλος της εργασίας αναφορικά με την πάταξη της φοροδιαφυγής, καταγράφει την έννοια των έμμεσων τεχνικών, τι περιλαμβάνουν, ενώ συμπληρώνεται με τα είδη των τεχνικών.

3.1 Εισαγωγή στην έννοια των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Οι έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου προέκυψαν στην Ελλάδα ως ανάγκη για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και την αποκάλυψη των μη δηλωθέντων εισοδημάτων. Για πρώτη φορά εφαρμόστηκαν από την Αμερικάνικη Φορολογική Υπηρεσία (Internal Revenue Service – IRS). Το ελεγκτικό σύστημα στην Ελλάδα εφαρμόζε μέχρι προ τίνος παραδοσιακές μεθόδους ελέγχου και διασταύρωσης φορολογικών στοιχείων, με τη συνδρομή της τεχνολογίας σε συνάρτηση με πληροφορίες από τράπεζες. Πλέον ενσωματώθηκαν στο ελληνικό φορολογικό σύστημα πρακτικές, οι οποίες κατοχυρώθηκαν από νόμους, ανάλογες με εκείνες που εφαρμόζονται σε προηγμένα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής.

3.2 Τι είναι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Οι έμμεσες τεχνικές αποτελούν ένα βασικό εργαλείο στα χέρια των ελεγκτών, προκειμένου να ανασυνθέσουν τα δηλωθέντα εισοδήματα ή να προβούν στον εντοπισμό πλασματικών αυξήσεων των εκπιπτόντων της φορολογίας εξόδων, (Forensic and Investigating Accounting Solutions Chapter 6 CCH 2009) και να ανακαλύψουν τη μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη, στην περίπτωση που δεν υπάρχει κάποιο στοιχείο, όπως για παράδειγμα βιβλία, που να την αποδεικνύει. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, οι λόγοι επιλογής για τη διενέργεια έμμεσου ελέγχου ποικίλουν και είναι ενδεικτικοί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα απόκρυψης εισοδημάτων αποτελούν οι περιπτώσεις των αυτοαπασχολούμενων αλλά και η άνθιση

του ηλεκτρονικού εμπορίου, παράγοντες οι οποίοι ενίσχυσαν την ανάγκη δημιουργίας έμμεσων τρόπου ελέγχου. (Association of certified fraud examiners, Montreal Chapter Sixth Annual conference, May 12th 2000 “The fraud and Means Rea forensic Accounting”, Richard M. Wise).

Είναι αξιοσημείωτο ότι ορισμένες μόνο χώρες, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα, έχουν συμπεριλάβει στο θεσμικό πλαίσιο τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, ενώ άλλες χώρες περιορίζονται απλά στη δυνατότητα χρήσης τους, η οποία επαφίεται στην ευχέρεια της εκάστοτε φορολογικής διοίκησης. (OECD «Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to Improve the Efficiency and Effectiveness of Indirect Income Measurement Methods», Information Note, OECD Publishing, 2006). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι Η.Π.Α, οι οποίες σύμφωνα με τον Biber, κατέληξαν ότι η θεσμοθέτησή τους από τις κρατικές αρχές προϋπέθετε τη δημιουργία μιας σύνθετης νομοθεσίας, ενώ η χρήση τους από I.R.S. για πρώτη φορά το 1936, έγινε χωρίς θεσμοθέτηση, με απλή αποδοχή από τη δικαστηριακή νομολογία.

3.3 Έννοιες που σχετίζονται με την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών

Η παράθεση βασικών εννοιών στο παρόν υποκεφάλαιο αποσκοπεί στην κατανόηση των τεχνικών, καθώς θα διαφανούν όλες εκείνοι οι παράμετροι που τις συνθέτουν. Μία από τις βασικές έννοιες είναι τα περιουσιακά στοιχεία του φορολογούμενου, του/της συζύγου και των προστατευόμενων μελών, τα οποία μεταφράζονται ως η κινητή και ακίνητη περιουσία που κατέχει είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Προκειμένου να γίνει η αποτίμηση ορίζονται κριτήρια, μεταξύ άλλων, η αξία κτήσης προσαυξημένη με την αξία τυχόν μετατροπών και οι απαιτήσεις έναντι τρίτων.

Εξίσου σημαντική είναι και η έννοια των καταθέσεων-αναλήψεων. Αυτή περιλαμβάνει καταθέσεις και αναλήψεις από και σε προσωπικούς ή επαγγελματικούς λογαριασμούς, ή από και σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία εδρεύουν είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό και αφορούν τον ίδιο ή προστατευόμενα μέλη του. Η έννοια της δαπάνης-εξόδων εσωκλείει έξοδα που γίνονται από τον φορολογούμενο, την/τον σύζυγο και τα προστατευόμενα μέλη.

Εκτός από τα περιουσιακά στοιχεία και τις καταθέσεις-αναλήψεις, οι δαπάνες αποτελούν άλλη μία βασική έννοια. Σε αυτές συγκαταλέγονται τα έξοδα που πραγματοποιούν ο φορολογούμενος, ο/η σύζυγος του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών. Ωστόσο υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες δεν αναφέρεται το ύψος του ποσού της δαπάνης, ενώ είναι βεβαιωμένη η πραγματοποίησή της. Σε μία τέτοια συνθήκη, η Φορολογική Διοίκηση ορίζει το ύψος της δαπάνης με βάση τα στοιχεία που διαθέτει.

Στις παραπάνω έννοιες έρχεται να προστεθεί και η φορολογική περίοδος, η οποία αναφορικά με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου ορίζεται ως η διαχειριστική περίοδος για το διάστημα που εφαρμόστηκαν οι διατάξεις του Ν.2238/1994 και το φορολογικό έτος για εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1/2014 και μετά.

Τέλος η έννοια του φορολογούμενου, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 3 παρ α' και β' του Κ.Φ.Δ., περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο που είναι υποχρεωμένο να καταβάλλει φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση που εντάσσεται στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα. Η έννοια του προσώπου περιλαμβάνει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα», και στο άρθρο 2 παρ α' και β' του ν.4172/13 «ως «φορολογούμενος»: κάθε πρόσωπο που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., και ως «πρόσωπο»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα», ανεξαρτήτως πηγής εισοδήματος.

3.4 Είδη των έμμεσων τεχνικών ελέγχου

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου αναμφισβήτητα συνιστούν σημαντικό ελεγκτικό εργαλείο για τη Φορολογική Διοίκηση, το οποίο δύναται να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ένδειξη φοροδιαφυγής. Στην Ελλάδα, εισάγονται στο ελληνικό δίκαιο με τον ν.4038/2012 με τον οποίο προστίθεται στο ισχύοντα τότε Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.2238/1994) το άρθρο 67B. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας ορίζονται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, με τις οποίες μπορούν να αποσαφηνιστούν τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα οι εκροές, τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων. Οι μέθοδοι των έμμεσων τεχνικών ελέγχου συνοψίζονται στις παραμέτρους:

- Της αρχής των αναλογιών
- Της ανάλυσης της ρευστότητας του φορολογούμενου,
- Της καθαρής θέσης του φορολογούμενου,
- Της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και
- Του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.

Οι τρεις πρώτες μέθοδοι των ελεγκτικών υπηρεσιών δηλώνουν την υποχρέωση από τον ελεγχόμενο και χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο των φυσικών προσώπων είτε αυτά ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα είτε όχι, ενώ η τέταρτη και η πέμπτη τεχνική αναφέρονται σε πρόσωπα που ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα και κυρίως εμπορική. Για τον τρόπο εφαρμογής των τριών εμμέσων τεχνικών έχουν εκδοθεί εγκύκλιες οδηγίες όπως η ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013, σύμφωνα με την οποία ορίζεται το περιεχόμενο και ο τρόπος εφαρμογής των διεθνώς αναγνωρισμένων Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου, θέτοντας τις τεχνικές ανάλυσης ρευστότητας, καθαρής θέσης και ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά των φορολογούμενων.

Επίσης, με την ΠΟΛ.1270/24.12.2013 περιγράφεται αναλυτικά η μεθοδολογία των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου ενώ με την ΠΟΛ.1050/17.2.2014 καθορίζεται το τελικό περιεχόμενο και ο τρόπος εφαρμογής των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης των φορολογουμένων καταργώντας παράλληλα κάθε σχετική διάταξη της ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013 η οποία ήταν αντίθετη. Με τη χρήση των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου δημιουργείται το κατάλληλο πλαίσιο ώστε οι ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών να αξιοποιούν κάθε σχετικό στοιχείο ή πληροφορία που διαθέτουν ή μπορούν να συλλέξουν για τον ελεγχόμενο φορολογούμενο, προκειμένου να προσδιορίσουν το πραγματικό του εισόδημα το οποίο είτε έχει καταναλωθεί σε αγορές ή δαπάνες είτε δημιούργησε προσαύξηση στην περιουσία του.

3.5 Περιεχόμενο των μεθόδων έμμεσων τεχνικών ελέγχου

Στο επόμενο υποκεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι μέθοδοι των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Στόχος είναι να γίνουν κατανοητές οι διάφορες μέθοδοι καθώς ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζονται, πλαισιωμένα από σχηματική απεικόνιση.

3.5.1 Η τεχνική της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογουμένου (source and application of funds method)

Η τεχνική της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογουμένου είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από το Αμερικάνικό IRS και έγινε αποδεκτή από το Ανώτατο Δικαστήριο (Supreme Court) το 1942, (Forensic and Investigating Accounting Solutions, Chapter 6 CCH 2009). Ειδικότερα βασίζεται στη θεωρία ότι «κάθε υπέρβαση στοιχείων εξόδων σε σχέση με τα στοιχεία εσόδων αντιπροσωπεύει μια υποεκτίμηση του φορολογητέου εισοδήματος». Εάν το σύνολο των δαπανών ξεπερνάει το σύνολο των εσόδων για το υπό έρευνα χρονικό διάστημα, το πλεόνασμα αυτό θεωρείται μη δηλωθέν εισόδημα. Κατά την τεχνική αυτή δημιουργείται ισοζύγιο με δύο βασικές στήλες: «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων» και «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων». Σχηματικά παρατίθεται σε μορφή πίνακα:

Application of Funds (Δαπάνες)
Αυξήσεις Ενεργητικού
Μειώσεις Παθητικού
Έξοδα που εκπίπτουν (βάση δήλωσης)
Μη εκπιπτόμενα έξοδα
ΜΕΙΟΝ
Sources of Funds (Πηγές)
Μειώσεις Ενεργητικού
Αυξήσεις Παθητικού
Μη φορολογητέο Εισόδημα
Δηλωθέν Εισόδημα
ΙΣΟΝ Μη δηλωθέν εισόδημα ή υπερεκτιμημένες εκπιπόμενες δαπάνες

Πίνακας 3.1: Σχηματική απεικόνιση Ανάλυσης Ρευστότητας

Σύμφωνα με το παραπάνω σχήμα η πλευρά των δαπανών περιλαμβάνει κάθε είδους προσωπική ή επαγγελματική δαπάνη, την περιουσία, τις μειώσεις φόρων κ.α.

Αντίθετα, στην πλευρά των πηγών περιλαμβάνονται ποσά που αντιστοιχούν σε δηλωμένες πηγές εσόδων, αυτοτελώς φορολογούμενες πηγές, μειώσεις του ενεργητικού και αυξήσεις του παθητικού. Η διαφορά θεωρείται φορολογητέο εισόδημα όταν δεν ισοσκελίζονται οι δυο πλευρές. Η συλλογή πληροφοριών για τις δαπάνες προέρχεται από στοιχεία των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και από τον ίδιο τον ελεγχόμενο μέσα από συνέντευξη που διενεργείται κυρίως στην αρχή του ελέγχου, προκειμένου να υπάρχει μία σαφής αποτύπωση των όσων δήλωνε διαθέσιμα εξ αρχής (π.χ. μετρητά).

3.5.2 Η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cas expenditure method):

Η μέθοδος «εγκρίθηκε» από το Ανώτατο Δικαστήριο (Supreme Court), από το 1936 , (Forensic and Investigating Accounting Solutions Chapter 6 CCH2009). Στηρίζεται στη θεωρία ότι «αν ένας φορολογούμενος εισπράττει χρήματα, είτε τα καταθέτει είτε τα δαπανά. Ελέγχει όλες τις συναλλαγές στους ατομικούς τραπεζικούς λογαριασμούς του φορολογούμενου, και την παρακολούθηση των δαπανών σε μετρητά με τον προσδιορισμό των πραγματικών προσωπικών εξόδων διαβίωσης. Σχηματικά παρατίθεται σε μορφή πίνακα:

Συνολικές καταθέσεις (σε προσωπικούς και επαγγελματικούς λογαριασμούς)
ΣΥΝ Δαπάνες σε μετρητά (προσωπικές, επαγγελματικές, κεφαλαίου)
ΣΥΝ Μετρητά εις χείρας
ΜΕΙΟΝ Μη φορολογούμενα έσοδα και συμψηφισμοί (μεταφορές μεταξύ λογ/σμων, δάνεια)
ΙΣΟΝ Ακαθάριστα έσοδα ελέγχου
ΜΕΙΟΝ Ακαθάριστα έσοδα δηλωθέντα
ΙΣΟΝ Απόκρυψη φορολογητέας ύλης

Πίνακας 3.2: Σχηματική Αποτύπωση Ανάλυσης ύψους Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε Μετρητά

Με την Τεχνική ελέγχου του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά, από τις συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά που αφορούν μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα, όπως εκταμιεύσεις δανείων, συμψηφιστικές κινήσεις και λοιπές πράξεις που δεν αποτελούν καθαρές καταθέσεις. Στο Υπόλοιπο των καθαρών τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται όλες οι καταβολές σε μετρητά για αγορές, δαπάνες (προσωπικές/οικογενειακές ή επαγγελματικές) και λοιπές συναλλαγές και αφαιρούνται τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς.

Το νέο Υπόλοιπο αναμορφώνεται με τις αυξήσεις/ μειώσεις εισπρακτέων λογαριασμών και συγκρίνεται με τα συνολικά δηλωθέντα Εισοδήματα. Η προκύπτουσα διαφορά θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση. (Πηγή: newmoney.gr Του Κωστή Πλάντζου)

3.5.3 Η τεχνική της αρχής των αναλογιών (mark – up method)

Η τεχνική της αρχής των αναλογιών έρχεται να καλύψει το έλλειμμα άλλων μεθόδων, οι οποίες αδυνατούν να ανακατασκευάσουν το φορολογητέο εισόδημα, όταν αυτό δεν έχει τη μορφή ρευστού χρήματος και δεν μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς. Αναλύει τις πωλήσεις ή /και του κόστους πωληθέντων, ή των αγορών, ανάλογα για ποια διαθέτει στοιχεία ο έλεγχος, έτσι ώστε να δημιουργήσει ένα αξιόπιστο ποσοστό το οποίο θα εφαρμόσει ώστε να προσδιορίσει τα ακαθάριστα έσοδα. Έχοντας γνώση στοιχείων, όπως αγορές, πωλήσεις και σε συνάρτηση με τη δημιουργία ποσοστού που προέρχεται από την ίδια την επιχείρηση ή προκύπτει από τις βάσεις δεδομένων φορολογικών διοικήσεων για ανάλογες επιχειρήσεις με την εφαρμογή του ποσοστού επί του γνωστού στοιχείου, προκύπτει η δημιουργία του εισοδήματος ή του κόστους. Έτσι, αν για παράδειγμα είναι γνωστή η αγορά ενός προϊόντος από τα βιβλία ελέγχου και ο ελεγκτής βρει την τιμή πώλησής του από τον τιμοκατάλογο της επιχείρησης, πολύ εύκολα προκύπτει το ποσοστό κέρδους του προϊόντος.

Σχηματικά παρατίθεται σε μορφή πίνακα:

Σύντομο παράδειγμα. Ο ελεγκτής πραγματοποιεί μια φυσική εξέταση της τιμής πώλησης των προϊόντων της επιχείρησης και με δεδομένο ότι μπορεί να εντοπίσει τις πραγματικές αγορές είτε από τον φορολογούμενο είτε από τους προμηθευτές καταλήγει στα κάτωθι αποτελέσματα.

Τιμή αγοράς ανά μονάδα = Αγορές έτους / Αγορασθείσες μονάδες.

Ποσοστό mark up Ενός συγκεκριμένου προϊόντος : Τιμή πώλησης μονάδος / Τιμή αγοράς μονάδος.

Ποσοστό mark up του συνόλου της επιχείρησης : Συνολικές πωλήσεις / Συνολικές αγορές.

Συνολικές πραγματοποιηθείσες πωλήσεις : Συνολικές πραγματοποιηθείσες αγορές × Ποσοστό mark up επιχείρησης.

Πίνακας 3.3. Σχηματικό Παράδειγμα Μεθόδου Αρχής των Αναλογιών

Η εν λόγω μέθοδος ενδείκνυται κυρίως για την αποσαφήνιση των αγορών και των πωλήσεων μιας επιχείρησης. Κυρίως εφαρμόζεται σε επιχειρήσεις που υποχρεούνται να τηρούν απογραφές και να πωλούν ομοειδή προϊόντα, προκειμένου να μπορεί να εφαρμοστεί ίδιο ποσοστό (markup). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η αξιοπιστία της μεθόδου στηρίζεται κυρίως στην εξαγωγή ενός αξιόπιστου ποσοστού, καθίσταται σαφές ότι τα ποσοστά από τις φορολογικές διοικήσεις, παρά τη χρησιμότητά τους, απαιτούν διασταύρωση στοιχείων και επιβεβαίωση εγκυρότητας, προκειμένου να εξαιρεθούν οι τυχόν αμφισβητήσεις από τον φορολογούμενο. Αυτό προϋποθέτει την αρχική άντληση πληροφοριών, μεταξύ άλλων, για στοιχεία που αφορούν τη λειτουργία της επιχείρησης, τον εντοπισμό της γεωγραφικής θέσης της επιχείρησης και τον επιτόπιο έλεγχο, το είδος της πελατείας. (Association of certified fraud examiners Montreal chapter sixty Annual conference May 12 2000 The fraud and Means Rea forensic Accountig, Richard M. Wise).

3.5.4 Η τεχνική της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (net worth method)

Η τεχνική βασίζεται στην αρχή ότι: «η αύξηση της καθαρής θέσης του φορολογούμενου κατά τη διάρκεια ενός φορολογικού έτους, πρέπει να απορρέει από το φορολογητέο εισόδημά του». Συγκεκριμένα βασίζεται στη λογιστική εξίσωση Ενεργητικό – Παθητικό = Καθαρή Θέση. Δηλαδή προσδιορίζει ότι από τις αυξήσεις ή τις μειώσεις της καθαρής περιουσίας εντός ατόμου που συντελούνται κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, συνάγεται ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος, αφού συνυπολογιστούν σε αρχικό στάδιο τα έξοδα διαβίωσης.

Στόχος της μεθόδου είναι να καθορίσει μέσω της μεταβολής της καθαρής ετήσιας αύξησης της περιουσίας αν ο φορολογούμενος αγοράζει στοιχεία του ενεργητικού, μειώνει το παθητικό ή κάνει δαπάνες με κεφάλαια που δεν αναφέρονται ως φορολογητέο εισόδημα.

Το Ενεργητικό περιλαμβάνει κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο του ελεγχόμενου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών, καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, προσωπικά αντικείμενα αξίας άνω των 5.000€ το καθένα. Ειδικότερα περιλαμβάνει απαιτήσεις διάφορες, εισπρακτέοι λογαριασμοί ή απαιτήσεις από πωλήσεις επαγγελματικές και προσωπικές καθώς και φορολογικές, οι οποίες απαιτούνται στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους. Το υπόλοιπο που προκύπτει στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους συγκαταλέγεται στο ενεργητικό όπως, οχήματα, σκάφη, αεροσκάφη, μετρητά και καταθέσεις που βρίσκονται στην κατοχή του φορολογούμενου ή της οικογενείας του. Επίσης συμπεριλαμβάνεται και η απογραφή τέλους χρήσης σε περίπτωση που ο ελεγχόμενος έχει ατομική επιχείρηση και είναι υπόχρεος σε απογραφή.

Το Παθητικό περιλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις του ελεγχόμενου, ακόμη και τις επαγγελματικές, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών. Ειδικότερα περιλαμβάνονται παντός είδους δάνεια (προσωπικά, επαγγελματικά, οικογενειακά) από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, γραμμάτια και οφειλόμενες επιταγές καθώς και κάθε άλλη οφειλή σε τρίτους. Το προκύπτον υπόλοιπο στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους συγκαταλέγεται στο παθητικό. Σχηματικά παρατίθεται σε μορφή πίνακα:

Κεφάλαια από άγνωστες ή παράνομες πηγές
Ενεργητικό
Μείον
Παθητικό
Ίσον
Καθαρή περιουσία
Μείον
Καθαρή περιουσία προηγούμενου έτους
Ίσον
Αύξηση ή μείωση καθαρής περιουσίας
Συν
Έξοδα διαβίωσης
Ίσον
Εισόδημα ή δαπάνες
Μείον
Κεφάλαια από γνωστές πηγές
Ίσον
Κεφάλαια από άγνωστες ή παράνομες πηγές

Πίνακας 3.4: Τεχνική καθαρής θέσης

3.6 Η κριτική για τις έμμεσες τεχνικές

Η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών φορολογικού ελέγχου αναμφίβολα δίνει τη δυνατότητα στη Φορολογική Διοίκηση να έχει πρόσβαση στα μη δηλωθέντα στοιχεία φορολογικής αξίας, προβαίνοντας στην ανάλυση του οικονομικού ιστορικού

του φορολογούμενου μέσα από ένα εύρος πηγών, όπως είναι τα βιβλία και οι δηλώσεις των φορολογούμενων. Η παραπάνω εφαρμογή προκάλεσε πληθώρα αντιδράσεων που σχετίζονται τόσο με την αποτελεσματικότητά της όσο και με τη συμβατότητά της με το πλαίσιο του συνταγματικού δικαίου.

Σύμφωνα με τον Ζιγκερίδη (2017), τίθεται θέμα συνταγματικότητας όσον αφορά την αναδρομική εφαρμογή των διατάξεων στους ελέγχους που διενεργήθηκαν αλλά και τη νομοθετική υπέρβαση του Γενικού Γραμματέα για τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής ως συνέπεια τον αναδρομικό έλεγχο όλων των τραπεζικών κινήσεων, χωρίς οι φορολογούμενοι να γνωρίζουν εκ των προτέρων το αυστηρό πλαίσιο ελέγχου των καταθέσεων.

Επίσης, σύμφωνα με τον Ζιγκερίδη (2017), με την παράγραφο 2 του άρθρου 27 του Ν.4174/2013, δίνεται στο Γενικό Γραμματέα η νομοθετική εξουσιοδότηση να καθορίσει, με απόφασή του, κάθε θέμα που σχετίζεται με το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Αυτό, όμως, βρίσκεται σε αντίθεση και σε υπέρβαση με τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 78 παρ. 4 εδάφιο πρώτο του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο δεν αποτελούν αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης ο φορολογικός συντελεστής, το αντικείμενο της φορολογίας, οι απαλλαγές ή εξαιρέσεις από τη φορολογία και η απονομή συντάξεων.

Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και ο Μελάς (2015), σύμφωνα με τον οποίο και οι τρεις μέθοδοι εναλλακτικού προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος στηρίζονται στην παρακολούθηση των τραπεζικών συναλλαγών. Ωστόσο κάτι τέτοιο προϋποθέτει ο φορολογούμενος να πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές και να μην αποφεύγει την επαφή με τα τραπεζικά ιδρύματα και το σημαντικότερο να διατηρεί τις αποταμιεύσεις του σε τραπεζικά ιδρύματα της χώρας.

Ο Καραγκούνης (2014) αναφέρει ότι γενικότερα οι φορολογικοί έλεγχοι αντανakλούν τις γενικότερες μεταρρυθμιστικές κινήσεις που παρατηρούνται στη χώρα τα δύο τελευταία χρόνια και έχουν στόχο την αναβάθμιση του φοροελεγκτικού μηχανισμού. Εφιστά ωστόσο την προσοχή στην τήρηση του κράτους δικαίου, κυρίως από τους νομοθετούντες, το οποίο δεν θα πρέπει να παραμερίζεται στο βωμό των διαρθρωτικών αλλαγών. Σε διαφορετική περίπτωση, ο εξαντλητικός έλεγχος της

συνταγματικότητας και της νομιμότητας θα επιφέρει τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Στην ενότητα παρουσιάστηκαν οι έμμεσες τεχνικές, οι οποίες, όπως είναι προφανές, συμβάλλουν στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ειδικότερα οι τρεις πρώτες εφαρμόζονται ήδη στην Ελλάδα ενώ από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το πλαίσιο των έμμεσων τεχνικών αποτελεί ένα δυναμικό οικονομικό περιβάλλον με πολλαπλές αναφορές, που βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση μεταξύ τους. Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει εκτενής αναφορά του τρόπου εφαρμογής τους στην Ελλάδα, τις υπηρεσίες που έχουν αναλάβει την εφαρμογή τους, καθώς και τα στάδια ελέγχου.

4. Η Εφαρμογή των Έμμεσων Τεχνικών στην Ελλάδα

Υπό το πρίσμα της υπηρεσίας ΚΕΦΟΜΕΠ, η οποία είναι αρμόδια για την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών, στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στάδια ελέγχου των έμμεσων τεχνικών, η επιλογή της κατάλληλης τεχνικής, σε ποιους απευθύνεται ο έλεγχος καθώς και πώς μπορεί ο ελεγχόμενος, μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου, να καταφύγει στην ενδικοφανή προσφυγή, ώστε να αποτυπώσει τη δική του οπτική για την προέλευση της περιουσίας του.

4.1 Τα στάδια του ελέγχου

Αρχικά θα εκδίδεται εντολή ελέγχου, η οποία κοινοποιείται εγγράφως στον φορολογούμενο, ώστε να ξεκινήσει ο φορολογικός έλεγχος. Συνήθως με την έκδοση της εντολής ελέγχου, οι ελεγκτικές υπηρεσίες προβαίνουν σε δέσμευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του ελεγχόμενου όπως τραπεζικούς λογαριασμούς, μετοχές, ακίνητα, μέσω των εισαγγελικών αρχών έως την οριστική ολοκλήρωση του ελέγχου, ο οποίος μπορεί να κρατήσει χρόνια. Επιπλέον απαιτείται ειδική άδεια εκ μέρους του εφόρου προκειμένου να αποδεσμευτεί μέρος της περιουσίας του.

Ακολούθως ο ελεγχόμενος υποχρεούται μέσα σε ένα χρονικό διάστημα πέντε ημερών να προσκομίσει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται αφότου κοινοποιηθεί η εντολή έλεγχου για να δικαιολογήσει τις πρωτογενείς καταθέσεις των λογαριασμών του σε βάθος χρόνου (από το 2013 και μετά ή σε περίπτωση νέου στοιχείου από το 2008) και σε περίπτωση που η εντολή προβλέπει και έλεγχο με έμμεσες τεχνικές κρίνεται αναγκαίο να συμπληρωθεί και ένα ερωτηματολόγιο που αφορά τις έμμεσες τεχνικές και ακολούθως να παραδοθεί μαζί με τα στοιχεία που ο φορολογούμενος θεωρεί ότι επιβεβαιώνουν τους ισχυρισμούς του. Να σημειωθεί ότι όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού, υιοθετούνται οι τεχνικές ελέγχου που ορίζονται με την παρούσα απόφαση και η επιλογή γίνεται με βάση ποια τεχνική ελέγχου κρίνεται καταλληλότερη για το δημόσιο συμφέρον.

Ενιαία γίνεται ο προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με τις τεχνικές ελέγχου στην περίπτωση που και οι δυο φορολογούμενοι/ σύζυγοι υποβάλουν κοινή δήλωση και ελέγχονται ταυτόχρονα.

Η Φορολογική Διοίκηση συγκεντρώνει πληροφορίες και στοιχεία τόσο από Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών όσο και από τρίτες πηγές σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Κ.Φ.Δ (ν. 4174/2013). Τα παραπάνω στοιχεία συγκεντρώνονται μέσω έγγραφου ή ηλεκτρονικού αιτήματος του Γενικού Γραμματέα σύμφωνα με τα οποία οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και κάθε φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, υποχρεούνται να παρέχουν στη Φορολογική Διοίκηση όλα τα γνήσια έγγραφα, μητρώα και στοιχεία που διαθέτουν για να προκύπτει κάθε διαθέσιμη πληροφορία. Επίσης συλλέγονται πληροφορίες ή έγγραφα από τρίτα πρόσωπα, από τις τράπεζες και από πελάτες και προμηθευτές που έχουν συναλλαγή με τον ελεγχόμενο και όπως προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και την είσπραξη της φορολογικής οφειλής.

Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να αποστέλλει ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο πρέπει να απαντάται από το τρίτο πρόσωπο εντός δέκα (10) ημερών από την παραλαβή του. Ο Γενικός Γραμματέας μπορεί να εκδώσει απόφαση, με την οποία ορίζονται ορισμένες κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν αυτομάτως πληροφορίες αναφορικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο όπου τα τρίτα πρόσωπα υποχρεούνται στη χορήγηση των πληροφοριών της παραγράφου 3, εφόσον αυτές αφορούν οικονομικές συναλλαγές με τον φορολογούμενο. Για να χορηγηθεί άδεια για τις πληροφορίες που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο είναι απαραίτητο ο Γενικός Γραμματέας να υποβάλλει στον αρμόδιο Εισαγγελέα αίτημα, στο οποίο περιλαμβάνονται: α) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του φορολογούμενου, β) το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και η δραστηριότητα του προσώπου που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο, γ) οι σημαντικές ενδείξεις φοροδιαφυγής που έχει στη διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση εναντίον του φορολογούμενου, δ) οι λόγοι για τους οποίους η Φορολογική Διοίκηση επιθυμεί να

αποκτήσει πληροφορίες από το πρόσωπο που δεσμεύεται από επαγγελματικό απόρρητο.

Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου των στοιχείων που προσκομίστηκαν, οι ελεγκτικές αρχές κοινοποιούν το «Προσωρινό Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου» αναφέρονται αναλυτικά όλα τα στοιχεία που έχει λάβει υπόψη του ο έλεγχος, ενώ γι' αυτά που έχει απορρίψει θα πρέπει να αναγράφεται ο λόγος για τον οποίο δεν έγιναν αποδεκτά. Με την κοινοποίηση, ο ελεγχόμενος έχει στη διάθεσή του είκοσι ημέρες προκειμένου να προβάλει τις αντιρρήσεις σχετικά με τις διαπιστώσεις του Ελέγχου.

Ο ελεγχόμενος μπορεί να ζητήσει και αντίγραφα των εγγράφων στα οποία στηρίχθηκε ο έλεγχος (π.χ. το ιστορικό των τραπεζικών κινήσεων που διαθέτει ο έλεγχος). Οι φορολογικές αρχές αποστέλλουν ενημερωτικά σημειώματα στους ελεγχόμενους με βάση τον πρόσφατο νόμο 4446/16, να ενταχθεί στην «Οικειοθελή Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης» και για όποια «αποκρυβέντα» εισοδήματά του πιστεύει ότι δεν έχει στοιχεία, να πετύχει σημαντική μείωση προστίμων και αποφυγή της ποινικής διαδικασίας. Ο φορολογούμενος έχει δικαίωμα μέχρι αυτό το στάδιο ελέγχου.

Η ελεγκτική αρχή έχει έναν μήνα μετά την παρέλευση του εικοσαημέρου προκειμένου να επεξεργαστεί τα νέα στοιχεία και να κοινοποιήσει την «Έκθεση Ελέγχου Προσδιορισμού Φόρου και η έκδοση από τη φορολογική αρχή της «Οριστικής Πράξης Προσδιορισμού Φόρου», με την οποία ο έλεγχος καταλογίζει φόρους και πρόστιμα σε ό,τι θεωρεί «αποκρυβέν» εισόδημα. Το ποσό βεβαιώνεται στις οφειλές του φορολογούμενου μόλις κοινοποιηθεί η πράξη.

4.2 Ποιοι ελέγχονται

Για τη διενέργεια ελέγχου με τη χρήση έμμεσων τεχνικών, μπορούν να υπαχθούν οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογουμένων φυσικών προσώπων, που αναφέρονται στο άρθρο 28 του ν.4172/2013, για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν το έτος 2014 και μετά, ή οι ανέλεγκτες υποθέσεις για διαχειριστικές περιόδους που έληξαν πριν την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων του ν.4172/2013 για τις οποίες δεν

είχε γίνει έναρξη ελέγχου μέχρι 31/12/2013 και συντρέχουν μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. εμφανίζονται μεγάλες δαπάνες που δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου είτε ατομικά είτε οικογενειακά
2. παρατηρείται αδικαιολόγητος πλουτισμός σε περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις.
3. Είναι μέλη εταιρειών με ζημιογόνα αποτελέσματα
4. Υπάρχουν πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα έσοδα, έξοδα, αγορές.
5. δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/Κ.Φ.Α.Σ.

4.3 Επιλογή τεχνικής

Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού, εφαρμόζονται οι τεχνικές ελέγχου που ορίζονται με την παρούσα απόφαση και επιλέγεται η τεχνική ελέγχου που κρίνεται καταλληλότερη για το δημόσιο συμφέρον. Με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ ή του ελεγκτικού κέντρου που εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του τμήματος προκύπτει η απόφαση ελέγχου. Στην περίπτωση που και οι δυο φορολογούμενοι/ σύζυγοι υποβάλουν κοινή δήλωση και ελέγχονται ταυτόχρονα ο προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με τις τεχνικές ελέγχου της παρούσας γίνεται ενιαία. (<https://www.capital.gr/capital-logistis/1966597/pol-1050-17-02-2014>)

4.4 Ενδικοφανής Προσφυγή

Ο ελεγχόμενος έχει στη διάθεσή του έναν μήνα προκειμένου να καταθέσει ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών (ΔΕΔ) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του υπουργείου Οικονομικών Ενδικοφανή Προσφυγή. Οι ενδικοφανείς προσφυγές υποβάλλονται για την επανεξέταση των πράξεων της φορολογικής διοίκησης στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Η ενδικοφανής προσφυγή κατατίθεται στις φορολογικές αρχές, εντός προθεσμία τριάντα ημερών. Ο υπόχρεος υποβάλλει στην αρμόδια φορολογική αρχή την ενδικοφανής προσφυγή συνοδευόμενη από τα έγγραφα και δικαιολογητικά που επικαλείται στον ηλεκτρονικό φάκελο. Η ενδικοφανής προσφυγή μπορεί να εξετάσει μέσα σε διάστημα τεσσάρων

μηνών τους ισχυρισμούς του ελεγχόμενου και είτε να τους αποδεχθεί, είτε να τους απορρίψει.

Το βεβαιωμένο ποσό σε όλη τη διάρκεια των τεσσάρων μηνών, είναι απαιτητό με ό,τι αυτό συνεπάγεται από πλευράς των φορολογικών αρχών, εκτός και αν ο ελεγχόμενος πληρώσει το 50% του βεβαιωμένου ποσού πριν από την κατάθεση της Ενδικοφανούς Προσφυγής και ζητήσει αναστολή του άλλου 50%. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να ανασταλεί και η πληρωμή όλου του ποσού προκειμένου να εξεταστεί η ενδικοφανής προσφυγή. Αν περάσει το τετράμηνο και στην περίπτωση που η ΔΕΔ δεν έχει λάβει θέση, η προσφυγή θεωρείται εμμέσως απορριπτέα και ο φορολογούμενος θα πρέπει να αποφασίσει εάν θα κινηθεί δικαστικά ή θα εξοφλήσει τον φόρο που έχει επιβληθεί. Επίσης έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στο Εφετείο αν θεωρεί ότι κάπου αδικήθηκε. <http://www.kathimerini.gr/891753/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/ti-prepei-na-zeroyn-oi-forologoymenoi-otan-kaloyntai-gia-elegxo-apo-tis-arxes>). Αρμόδιοι φορείς για τον έλεγχο με τις έμμεσες τεχνικές Ελέγχου είναι, η αρμόδια ΔΟΥ, το ΣΔΟΕ, το ΚΕΦΟΜΕΠ ή το ΚΕΜΕΕΠ.

4.5 ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π.

Το ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π., υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, έχει έδρα στο Δήμο Αθηναίων και η κατά τόπον αρμοδιότητα του εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια. Πρόκειται για μία ελεγκτική αρχή η οποία είναι το Κέντρο Φορολογουμένων Μεγάλου πλούτου. Ειδικότερα έχει αναλάβει την έκδοση των φύλλων ελέγχου των πράξεων προσδιορισμού του φόρου και των υπολοίπων καταλογιστικών πράξεων που αφορούν τις υποθέσεις που εκκρεμούν, καθώς επίσης και τη διαδικασία επίλυσης των φορολογικών διαφορών και βεβαίωσης των καταλογιζόμενων διαφορών φόρων, προσαυξήσεων, πρόσθετων φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων κατά τις ισχύουσες διατάξεις, Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.).

Οι έλεγχοι που διενεργούνται από το ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π αφορούν υποθέσεις φυσικών προσώπων που κατέχουν μεγάλο πλούτο και λίστα εμβασμάτων στο εξωτερικό, offshore εταιρειών μεγάλης ακίνητης περιουσίας και υποθέσεις κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας. Επιπλέον είναι αρμόδιο για τον έλεγχο των εμβασμάτων

στο εξωτερικό για την περίοδο 2009, 2010 και 2011, για εμβάσματα που ξεπερνούν το ποσό των 50.000,00 ευρώ (ΠΟΛ.1124/2014)

4.5.1 Σκοπός του ΚΕΦΟΜΕΠ

Το ελεγκτικό έργο του ΚΕΦΟΜΕΠ ενισχύθηκε γιατί:

- Βελτιώθηκε το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο με τις αλλαγές του νέου Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (4174/2013), εισάγοντας τη δυνατότητα μερικού ελέγχου.
- Οι μερικοί έλεγχοι είναι πλέον στενευμένοι, αξιοποιούν τα διαθέσιμα στοιχεία και τις διαθέσιμες πληροφορίες.
- Πλέον οι έλεγχοι στηρίζονται στην ηλεκτρονική διασύνδεση με τις τράπεζες, από όπου προκύπτει πρόσβαση των ελεγκτών στα υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχομένων

Στο κέντρο ελέγχου φορολογούμενων μεγάλου πλούτου συστήθηκαν δυο νέα τμήματα ελέγχου τα οποία είναι υπεύθυνα για διενέργειες φορολογικών ελέγχων σε όλη την επικράτεια κατόπιν παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος .

Η υπηρεσία του ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π χρησιμοποιώντας τις συγκεκριμένες μεθόδους ελέγχου και αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, πληροφορίες και οικονομικά δεδομένα που σχετίζονται με την περιουσία, τα έσοδα και τις δαπάνες, προσδιορίζει το πραγματικό εισόδημα του φορολογουμένου. Στις περιπτώσεις που υπολείπεται από το δηλωθέν εισόδημα, θα επιβάλλει φόρο εισοδήματος και θα αναζητήσει λοιπούς φόρους που πιθανά προκύψουν, όπως ΦΠΑ σε περίπτωση που ο φορολογούμενος είναι επαγγελματίας, θα επιβάλλονται στο επιπλέον εισόδημα οι αντίστοιχοι φόροι-τέλη και προσαυξήσεις.

4.5.2 Ποιες χρήσεις δύναται να ελέγξει το ΚΕΦΟΜΕΠ

Η Φορολογική Διοίκηση διατηρεί το δικαίωμα να προβεί σε έκδοση πράξης εκτιμώμενου, διοικητικού ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου μέσα σε χρονικό

διάστημα πέντε ετών από τη λήξη του φορολογικού έτους. Η περίοδος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 μπορεί να παραταθεί όταν:

- ο φορολογούμενος υποβάλει τροποποιητική δήλωση κατά τη διάρκεια του πέμπτου (5ου) έτους της προθεσμίας παραγραφής, για περίοδο ενός έτους από τη λήξη της πενταετίας
- ζητηθούν στοιχεία από χώρα της αλλοδαπής, για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθεί για τη διαβίβαση των εν λόγω πληροφοριών προσαυξημένο κατά ένα έτος από την παραλαβή τους από τη Φορολογική Διοίκηση
- εάν ασκηθεί οποιοδήποτε ένδικο έσο, για περίοδο ενός έτους μετά την έκδοση απόφασης, η οποία δεν προσβάλλεται με ένδικο βοήθημα ή μέσο και μόνο για το ζήτημα με το οποίο βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση.

Εξαιρετικά, πράξη διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου για περιπτώσεις φοροδιαφυγής μπορεί να εκδοθεί εντός είκοσι (20) ετών από τη λήξη του φορολογικού έτους).

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ, για να παραγραφεί ένα φορολογικό αδίκημα πρέπει να περάσουν πέντε έτη. Αναφορικά με τα δεδομένα των ελληνικών τραπεζικών λογαριασμών, αυτά δεν αποτελούν νέο στοιχείο, και συνεπώς δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί έλεγχός τους πριν την 1/1/2012. Στον αντίποδα βρίσκονται τα δεδομένα αλλοδαπών τραπεζικών λογαριασμών, τα οποία αποτελούν νέο στοιχείο, σύμφωνα με τις εγκυκλίους του Υπ. Οικονομικών και συνεπώς υπόκεινται σε δεκαετή παραγραφή, η οποία υπό όρους μπορεί να περιοριστεί στα πέντε έτη, στην περίπτωση για παράδειγμα που πραγματοποιήθηκε συναλλαγή μεταξύ του αλλοδαπού τραπεζικού λογαριασμού και κάποιου Ελληνικού λογαριασμού. Στον ίδιο άξονα κινείται και η πρόσφατη απόφαση της Δ.Ε.Δ. η οποία αναφέρει ότι η εκπρόθεσμη υποβολή φορολογικών δηλώσεων μεταφράζεται με μη υποβολή και έτσι υπόκειται και αυτή, όπως αντίστοιχα και η μη υποβολή σε 15ετή παραγραφή. Ωστόσο το γεγονός ότι η παραπάνω απόφαση δε στηρίχτηκε σε κάποια νομοθεσία, την καθιστά αυθαίρετη κρίση η οποία θα τεθεί στην ευχέρεια της Ελληνικής Δικαιοσύνης.

Πρέπει να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι παρατηρούνται και περιπτώσεις ελέγχων οι οποίες εμπíπτουν παράλληλα σε αλληλοσυγκρουόμενες διατάξεις, γεγονός που τις καθιστά δύσκολα διαχειρίσιμες. Συνεπώς κρίνεται αναγκαίο να καθοριστεί νομοθετικά ποια διαδικασία θα ισχύσει. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεί η

περίπτωση κατά την οποία ένας έλεγχος μπορεί να ξεκινήσει είτε με την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης σύμφωνα με απαλλαγές που ισχύουν κατά περίπτωση. Κάτι τέτοιο ωφελεί τόσο τους φορολογούμενους, όσο και τις ελεγκτικές αρχές, ενισχύοντας την αρχή της ασφάλειας δικαίου. *(Του Γιώργου Δαλιάνη Οικονομολόγου – Φοροτεχνικού Ιδρυτή του Ομίλου Artion με τη συνεργασία του Γιάννη Αρτσίτα Senior Accountant – Φορολογία Φυσικών Προσώπων της Artion A.E..)*

4.5.3 Αποτελέσματα

Το Κέντρο Ελέγχου Φυσικών Προσώπων Μεγάλου Πλούτου (ΚΕΦΟΜΕΠ) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του ΥΠΟΙΚ, παρέχει σημαντικά αποτελέσματα για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Ειδικότερα από την αρχή του έτους έως και το πρώτο δεκαήμερο του Μαΐου 2014 ολοκληρώθηκαν 181 έλεγχοι, οι οποίοι συνολικά έχουν βεβαιώσει 25.430.558 ευρώ, εκ των οποίων έχουν ήδη εισπραχθεί 7.130.558 ευρώ. Ειδικότερα, στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι εφόσον ολοκληρωθούν και κοινοποιηθούν στους φορολογούμενους οι διαπιστώσεις από τους ελέγχους που διενεργήθηκαν, βάσει νόμου, δικαιούνται 20 μέρες, προκειμένου να αιτιολογήσουν ενδεχόμενα ευρήματα που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο. Σε περίπτωση που ο ελεγχόμενος, δεν ανταποκριθεί με σαφείς αιτιολογίες ή δεν προσέλθει καν, συντάσσεται η τελική έκθεση ελέγχου με τον προβλεπόμενο επιβληθέντα φόρο. Ακολούθως, ο φορολογούμενος, έχει τη δυνατότητα να προσφύγει στ διεύθυνση επίλυσης διαφορών, σε κάθε περίπτωση όμως υποχρεούται να πληρώσει το 50% του ανωτέρω καταλογισθέντος φόρου.

Με τον τρόπο αυτό το ΚΕΦΟΜΕΠ εξασφαλίζει αφενός την επιτάχυνση των αποτελεσμάτων, αφετέρου εισπράττει ένα σημαντικό ποσό εσόδων για το ελληνικό δημόσιο. Το 2013 ήταν έτος ορόσημο, καθώς συντελέστηκαν μεγάλες αλλαγές, τα αποτελέσματα των οποίων θα έχουν θετικό πρόσημο για τα επόμενα έτη. Συγκεκριμένα, αξιοποιούνται νέες τεχνολογίες, τετραπλασιάστηκε ο αριθμός των ελεγκτών, διενεργούνται έλεγχοι με έμμεσες τεχνικές και γενικά εφαρμόζονται πολλά μέτρα, με σκοπό την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Τα αποτελέσματα του ΚΕΦΟΜΕΠ κρίνονται θετικά καθώς εσωκλείουν μία σειρά παραγόντων, η οποία συμβάλλει στη γενικότερη βελτίωση του οικονομικού συστήματος. Πρώτον, βελτιώθηκε το θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με τον τρόπο

που διενεργούνται οι έλεγχοι. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται οι αλλαγές που επέφερε ο νέος Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (Νόμος 4174/2013), με τη δυνατότητα μερικού ελέγχου από 1/1/2014 και απώτερο σκοπό την ταχύτερη ολοκλήρωση των ελεγκτικών υποθέσεων. Να σημειωθεί ότι με τον μερικό έλεγχο δεν ολοκληρώνονται τελεσίδικα οι διαδικασίες του κρατικού μηχανισμού, ο οποίος διατηρεί το δικαίωμα να επανέρχεται για περαιτέρω ελέγχους οι οποίοι ωστόσο καθυστερούν σε χρονική διάρκεια. Είναι προφανές ότι οι μερικοί έλεγχοι κινούνται στα πλαίσια μίας πιο στοχευμένης βάσης και ολοκληρώνονται πιο γρήγορα σε σχέση με τους πλήρεις ελέγχους.

Επιπλέον τα θετικά αποτελέσματα του ΚΕΦΟΜΕΠ γίνονται φανερά, καθώς στηρίζονται στην ηλεκτρονική διασύνδεση με τις τράπεζες, μέσα από την οποία οι ελεγκτές έχουν πρόσβαση στους τραπεζικούς λογαριασμούς των ελεγχόμενων. Επιπρόσθετα τα θετικά αποτελέσματα οφείλονται και στην αξιοποίηση νέων σύγχρονων τεχνικών έμμεσων ελέγχων.

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η ύπαρξη πληροφορίας από τρίτες πηγές για την ελεγκτική της αξιοποίηση με τη χρήση των έμμεσων τεχνικών και ταυτόχρονα η αναγκαιότητα για τη χρήση τεχνολογικών μέσων, συμβάλλουν στην επίτευξη του ελεγκτικού αποτελέσματος. Στην παραπάνω κατεύθυνση κινείται και η πλήρης λειτουργία του περιουσιολογίου καθώς και η αξιοποίηση του τραπεζικού απορρήτου. Οι παραπάνω έννοιες θα μας απασχολήσουν στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

5. Νέες τεχνικές για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής

Στο παρόν κεφάλαιο θα αποτυπωθεί ο τρόπος με τον οποίο η άρση του τραπεζικού απορρήτου στην Ελλάδα βοηθάει στην πάταξη της φοροδιαφυγής και στον εντοπισμό των φοροφυγάδων καθώς κι όσων πλούτισαν μέσω παράνομων ενεργειών. Επίσης θα αναλύσουμε ένα νέο μέτρο που βρίσκεται προς υλοποίηση, το περουσσιολογιο όπου σύμφωνα με τον προγραμματισμό του Υπουργείου Οικονομικών και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί στο σύνολό του το αργότερο στα τέλη του 2018.

5.1 Ιστορική αναδρομή του τραπεζικού απορρήτου

Με το ΝΔ της 11/5/1929 και στη συνέχεια με το ΝΔ 1059/1971, το οποίο προβλέπει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι οι καταθέσεις κάθε μορφής σε πιστωτικά ιδρύματα είναι απόρρητες, θεσμοθετήθηκε ουσιαστικά στον ελλαδικό χώρο το τραπεζικό απόρρητο σε όλες τις μορφές τραπεζικών καταθέσεων. Εξάιρεση αποτελούν η παροχή πληροφοριών για χρηματικές ή άλλες καταθέσεις σε τράπεζες της Ελλάδος, οι οποίες θεωρούνται απόρρητες, αφού πρώτα υπάρξει αιτιολογημένη απόφαση ή αίτηση του καθ ύλην αρμόδιου για την άσκηση της ποινικής δίωξης ή τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή της βασικής ανάκρισης οργάνου μέσω του δικαστικού συμβουλίου ή δικαστηρίου, στο οποίο λαμβάνει χώρα η σχετική διαδικασία, σε περίπτωση που η παροχή των πληροφοριών αυτών κρίνεται αναγκαία για την ανίχνευση του κακούργηματος. Σε άμεση συνάρτηση βρίσκεται το άρθρο 2 του ανωτέρω νόμου, σύμφωνα με το οποίο μέλη των διοικητικών συμβουλίων, λοιπά συλλογικά όργανα, τραπεζικοί υπάλληλοι αλλά και διευθυντές, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι ετών, σε περίπτωση που δημοσιοποιήσουν στοιχεία, τα οποία λαμβάνουν γνώση λόγω της θέσης που κατέχουν.

5.2 Φορολογικός έλεγχος και άρση τραπεζικού απορρήτου

Η είσοδος της χώρας μας το 2010 στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης, είχε ως αποτέλεσμα την υιοθέτηση αυστηρότερων μέτρων με στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής και τη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονταν από παράνομες δραστηριότητες. Έτσι, στην παρ.3 του άρθρου 63 του Ν. 4170/201369 αναφέρεται ρητά ότι το απόρρητο καταργείται για τους αρμόδιους για την είσπραξη και τον έλεγχο των δημοσίων εσόδων υπηρεσιών της Φορολογικής Διοίκησης όπως επίσης και για τις αρμόδιες υπηρεσίες και τα ασφαλιστικά ταμεία τα έσοδα των οποίων σχετίζονται με την είσπραξη των κοινωνικοασφαλιστικών εισφορών.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, η παρ. 2 του ίδιου άρθρου αναφέρει ότι από τη διαδικασία του τραπεζικού και επαγγελματικού απορρήτου καθώς και του απορρήτου των στοιχείων εξαιρείται ο υπεύθυνος της διαχείρισης της Γ.Γ.Π.Σ, όπως επίσης και ότι με πράξη του Γενικού Γραμματέα Πληροφοριακών Συστημάτων το προσωπικό που απασχολείται για αυτόν το σκοπό, έχει αποκλειστικό δικαίωμα πρόσβασης. Πιο συγκεκριμένα με το άρθρο 62 του Ν. 4170/12.7.2013 συστήθηκε το Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών στο οποίο εσωκλείονται οι δημόσιες Αρχές και υπηρεσίες που έχουν ως κύριο στόχο την άσκηση ελεγκτικού και διωκτικού έργου. Επιπλέον δύνανται να έχουν αυτοματοποιημένη πρόσβαση σε στοιχεία τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών που τηρούν τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών για φυσικά και νομικά πρόσωπα μέσω του συστήματος στο πλαίσιο της αξιοποίησης περισσοτέρων στοιχείων τρίτων προς όφελος των ελεγκτικών υπηρεσιών.

Λαμβάνοντας υπόψη την υπ' αριθμόν 5/2013 γνωμοδότηση της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων καθίσταται σαφές ότι η ασφάλεια των δεδομένων συνίσταται ουσιαστικά σε τρεις βασικούς στόχους οι οποίοι μεταφράζονται σε εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των δεδομένων. Όσον αφορά τα προσωπικά δεδομένα υπάρχουν και επιμέρους στόχοι, όπως η μη αποποίηση της ευθύνης καθώς και ο διαχωρισμός των δεδομένων ανάλογα με το σκοπό της επεξεργασίας.

Απόρροια των παραπάνω είναι η ύπαρξη μέτρων με τα οποία:

- θα διασφαλίζεται η δυνατότητα εξακρίβωσης και ελέγχου των δεδομένων που έχουν υποστεί επεξεργασία στο πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος, της επιμέρους ενέργειας, του χρόνου της ενέργειας, του προσώπου που ολοκλήρωσε την ενέργεια
- θα απαγορεύεται η αντιγραφή, η τροποποίηση ή διαγραφή από πρόσωπα που δεν είναι εξουσιοδοτημένα
- θα εξασφαλίζεται η ελεγχόμενη πρόσβαση από τα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, με βάση ειδικές διατάξεις
- θα υπάρχει διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων, μέσω της ασφαλούς μετάδοσης εκατέρωθεν από τα υπόχρεα πρόσωπα προς τη ΓΓΠΣ και από τη ΓΓΠΣ προς τους αρμόδιους φορείς

Κάτι αντίστοιχο παρατηρείται και στη Γαλλία, η οποία εφαρμόζει την εν λόγω τακτική πολλά έτη. Πιο συγκεκριμένα οι ελεγκτές δικαιούνται να ζητήσουν οποιοδήποτε έγγραφο τηρούν ιδιωτικές εταιρίες, διοικητικές υπηρεσίες, διάφοροι οργανισμοί κ.τ.λ με σκοπό να διασταυρώσουν τις πληροφορίες και να δημιουργήσουν μία ολοκληρωμένη εικόνα. Με τον τρόπο αυτό εξετάζονται οι επιβαλλόμενοι φόροι σε σχέση με τις κατατεθείσες δηλώσεις. Ακόμη και οι ίδιες οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να δώσουν πληροφορίες στους ελεγκτές για την ταυτότητα των δικαιούχων των τραπεζικών λογαριασμών αλλά και για τις κινήσεις που παρέχουν καταχωρημένες στο σύστημα.

Ανάλογη είναι και η περίπτωση της Γερμανίας, σύμφωνα με την οποία η σχέση εμπιστευτικότητας μεταξύ τράπεζας και πελάτη διασφαλίζεται με το άρθρο 30. Ωστόσο, στη δεύτερη παράγραφο ορίζεται ρητά πώς υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθούν πληροφορίες για συγκεκριμένους λογαριασμούς και συγκεκριμένα η φορολογική Αρχή έχει την ευχέρεια να ζητήσει τα έγγραφα αν δεν παρέχονται από τον φορολογούμενο ή δεν είναι σε θέση να παρασχεθούν από αυτόν. Έτσι, η φορολογική αρχή σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 7 του Γερμανικού Φορολογικού Κώδικα μπορεί, μέσω αυτοματοποιημένου συστήματος και χωρίς άδεια να ελέγξει τραπεζικούς λογαριασμούς φορολογούμενων.

Αίτηση υποβάλλεται στην Ομοσπονδιακή Φορολογική Αρχή και αυτή με τη σειρά της μέσω του συστήματος αυτού αντλεί τις πληροφορίες. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η προηγούμενη ειδοποίηση προς τον φορολογούμενο να προβεί στις εν λόγω

ενέργειες. Σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 3 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013) όπως ισχύει σήμερα ο Γενικός Γραμματέας δικαιούται να ζητά πληροφορίες ή έγγραφα από λοιπά τρίτα πρόσωπα, όπως ιδίως από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων, τα επιμελητήρια, τους συμβολαιογράφους, τους υποθηκοφύλακες, τους προϊσταμένους των κτηματολογικών γραφείων, τους οικονομικούς ή κοινωνικούς ή επαγγελματικούς φορείς ή οργανώσεις, για τον καθορισμό της φορολογικής υποχρέωσης, που προκύπτει με βάση τις διασταυρώσεις των στοιχείων και την είσπραξη της φορολογικής οφειλής. Η Φορολογική Διοίκηση προκειμένου να εκτελέσει τον ανωτέρω έλεγχο μπορεί να αποστέλλει στην Ελληνική Ένωση Τραπεζών, εφόσον πρόκειται για τράπεζα, ερώτημα, έγγραφο ή ηλεκτρονικό, το οποίο πρέπει να απαντάται από το τρίτο πρόσωπο εντός δέκα ημερών από την παραλαβή του. Σε εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, η προθεσμία μπορεί να παραταθεί για είκοσι επιπλέον ημερών.

5.3 Η αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων

Η ανάγκη δημιουργίας ενός ιστού συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδήγησε στην αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών (ΑΕΟΙ Automated Exchange of Information) μεταξύ κρατών της Ευρωπαϊκής ένωσης αλλά και κρατών μελών του Ο.Ο.Σ.Α., τα οποία έχουν υπογράψει μια σειρά συμβάσεων και οδηγιών, αναγνωρίζοντας αυτή τους την υποχρέωση. Τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και ο Ο.Ο.Σ.Α. κατανόησαν την αναγκαιότητα της πληροφορίας που σχετίζεται με φορολογικά αντικείμενα, όπως το εισόδημα και τα ακίνητα, αλλά και τα χρηματοπιστωτικά δεδομένα, που διατηρούν φορολογούμενοι μιας χώρας στην αλλοδαπή.

Στην ίδια βάση κινήθηκε και η Ελλάδα, η οποία έχει ενσωματώσει νομοθετικά τις οδηγίες Διοικητικής Συνδρομής και Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, μέσα από μια σειρά νόμων. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι πληροφορίες χρηματοοικονομικών λογαριασμών με το ν.4378/2016 (ΟΔΣ2 -DAC2), το κοινό πρότυπο αναφοράς με το ν.4428/2016 (ΠΣΑΑ/ΚΠΑ - MCAA/CRS), τη αυτόματη ανταλλαγή με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με το ν.4493/2017 (FATCA) και την ανταλλαγή πληροφοριών φορολογικών αντικειμένων με το ν.4170/2013 (ΟΔΣ1-

DAC1). Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάζονται με συγκεκριμένο μορφότυπο CRS – Common Reporting System- και αφορούν κυρίως τόκους, μερίσματα, υπόλοιπα λογαριασμών, εισόδημα από ορισμένα προϊόντα ασφάλισης, έσοδα από πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων και άλλα έσοδα που προκύπτουν σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία που τηρούνται στον λογαριασμό ή πληρωμές που πραγματοποιούνται σε σχέση με το λογαριασμό. Η διαβίβαση πραγματοποιείται ηλεκτρονικά από τα εμπλεκόμενα άτομα σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα ετησίως.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρώτη ανταλλαγή των χρηματοπιστωτικών δεδομένων ολοκληρώθηκε το Σεπτέμβριο του 2017 και αφορούσε δεδομένα για τη χρήση 2016, δεν έχει προσδιοριστεί ο τρόπος αξιοποίησής τους από την Α.Α.Δ.Ε.. Ωστόσο αναμένεται οι εν λόγω πληροφορίες να διευρύνουν τη φορολογική βάση και να παρέχουν πρόσβαση στους ελεγκτές στα προϊόντα αλλοδαπής που τηρούνται από τους ελεγχόμενους, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό την ορθή αποτύπωση της χρηματικής ροής που διερευνούν με την αξιοποίηση του έμμεσου τρόπου ελέγχου.

5.4 Το Περιουσιολόγιο

Με δεδομένο ότι μία από τις βασικές επιδιώξεις, προκειμένου να ανακάμψει η οικονομία του κράτους και να αυξηθούν τα έσοδα, είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής και του μαύρου χρήματος, στη φαρέτρα των "όπλων" έρχεται να προστεθεί και το περιουσιολόγιο, το οποίο στην ουσία αποτυπώνει την κινητή και ακίνητη περιουσία των φορολογούμενων πολιτών. Στόχος είναι να δημιουργηθεί μία βάση δεδομένων η οποία θα περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία των Ελλήνων, μεταξύ άλλων ακίνητα, οικόπεδα, αγροτεμάχια, αποθήκες, εισοδήματα, καταθέσεις, αυτοκίνητα και λοιπά οχήματα, σκάφη θαλάσσης και αεροσκάφη, τιμαφή μεγάλης αξίας, πλάκες χρυσού, μετρητά, μετοχές, ακόμη και ομόλογα. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής των ανωτέρω στοιχείων θα υπάρξει ένα εύλογο διάστημα δύο-τριών μηνών για τους φορολογούμενους για να μπουν στην πλατφόρμα και να διασταυρώσουν εάν τα στοιχεία είναι σωστά και αποτυπώνουν την πραγματική περιουσιακή τους κατάσταση. Στην περίπτωση που διαπιστώνουν ότι υπάρχουν λάθη, έχουν τη δυνατότητα να τα διορθώνουν. Οι φορολογούμενοι που δεν θα δηλώσουν κάποιο περιουσιακό τους στοιχείο θα κινδυνεύουν με αυστηρές κυρώσεις, οι οποίες προβλέπουν ακόμη και δήμευση της περιουσίας τους.

Αναμένεται να αποτελέσει ένα ισχυρό μέσο, καθώς από τη στιγμή που θα λειτουργήσει σχεδιάζεται να επιβληθεί ένας ενιαίος φόρος περιουσίας ο οποίος θα αντικαταστήσει τον ΕΝΦΙΑ, ενώ θα καταργηθούν και τα τεκμήρια, όπως υφίστανται με τη σημερινή τους μορφή.

Με το Περιουσιολόγιο, οι ελεγκτικές αρχές θα είναι σε θέση να ελέγχουν περιουσιακά στοιχεία που ανέρχονται στο ποσό των περίπου 8,5 εκατομμυρίων Ευρώ και τα οποία διαθέτουν οι φορολογούμενοι και οι επιχειρήσεις είτε εντός είτε εκτός Ελλάδας. Επιπρόσθετα με τη λειτουργία του Περιουσιολογίου και την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου η εφορία θα έχει πλήρη εικόνα για το πραγματικό φορολογητέο εισόδημα κάθε φορολογούμενου με βάση όλα τα έσοδα και τα έξοδά του, τα περιουσιακά του στοιχεία (κινητά και ακίνητα) και τις καταθέσεις του στις τράπεζες. Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί και ο εύκολος εντοπισμός της φοροδιαφυγής μέσω του Περιουσιολογίου, καθώς κάθε μεταβολή της περιουσίας που θα καταγράφεται στο Περιουσιολόγιο, θα πρέπει να δικαιολογείται από τα εισοδήματα του φορολογούμενου. Όλες οι παραπάνω ενέργειες αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ισχυρού κρατικού προϋπολογισμού το οποίο καλείται συνεχώς να παρουσιάσει υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα.

5.5 Υποσυστήματα και βασικά χαρακτηριστικά του έργου

Όλες οι παραπάνω ενέργειες που καταγράφηκαν στην προηγούμενη υποενότητα αναφορικά με τη λειτουργία του περιουσιολογίου, αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ισχυρού κρατικού προϋπολογισμού το οποίο το Πληροφοριακό Σύστημα του Πλήρους Ηλεκτρονικού Περιουσιολογίου θα αποτελείται από τα ακόλουθα υποσυστήματα:

Υποσύστημα Φορολογουμένων: Μέσω του υποσυστήματος, οι φορολογούμενοι θα μπορούν να υποβάλλουν στοιχεία περιουσίας, να προβάλλουν και να εκτυπώνουν προβολής τη συνολική τους εικόνα, καθώς και να τροποποιούν λανθασμένες πληροφορίες.

Υποσύστημα Εσωτερικών Χρηστών: Το εν λόγω υποσύστημα απευθύνεται στους ειδικούς χρήστες της φορολογικής διοίκησης, οι οποίοι με τη σειρά τους θα μπορούν να προβάλλουν στοιχεία της περιουσίας των φορολογούμενων και να τα συσχετίζουν με άλλες πληροφορίες της φορολογικής διοίκησης προκειμένου να εντοπίζουν πιθανή

απόκρυψη εισοδημάτων. Επίσης, θα μπορούν να καταχωρούν περιουσιακά στοιχεία ύστερα από οριστικό έλεγχο.

5.5.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά του έργου θα είναι τα εξής

Πρόσβαση στο σύστημα θα έχουν όλοι οι φορολογούμενοι, όπως και στελέχη της Φορολογικής Διοίκησης. Πρόκειται για ένα σύστημα, το οποίο θα βρίσκεται σε συνάρτηση και εξάρτηση με άλλα πληροφοριακά συστήματα της ΑΑΔΕ και άλλων φορέων, προκειμένου να υποστηρίζει την υποδοχή και ενσωμάτωση δεδομένων περιουσίας από και προς πάσα κατεύθυνση. Το Πληροφοριακό Σύστημα που θα αναπτυχθεί οφείλει να είναι εύκολα διαχειρίσιμο.

5.5.2 Συγκέντρωση στοιχείων

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο κρατικός μηχανισμός έχει ήδη προβεί σε συγκέντρωση στοιχείων που σχετίζονται με πληρωμές δανείων και πιστωτικών καρτών, έσοδα από πώληση περιουσιακών στοιχείων, ασφάλιστρα, δωρεές, αποζημιώσεις, δαπάνες που πραγματοποιούν οι φορολογούμενοι, όπως ηλεκτρικό ρεύμα, νερό, κινητή και σταθερή τηλεφωνία.

Επίλογος

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η φοροδιαφυγή συνιστά ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα προβλήματα που συνθέτουν τον ιστό της Ελληνικής Οικονομίας. Η σπουδαιότητα του προβλήματος καταδεικνύεται από τις συνεχείς προσπάθειες που καταβάλλουν οι εκάστοτε κυβερνήσεις με αλλεπάλληλες θεσπίσεις νόμων, οι οποίοι φανερώνουν ουσιαστικά την αδυναμία μίας ολοκληρωμένης και επιτυχούς αντιμετώπισης.

Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής πολλές και αγγίζουν όλες τις πτυχές ενός κράτους, καθώς η αδυναμίας πληρωμής του Δημοσίου και η δυνατότητα εκτέλεσης του προϋπολογισμού, βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με την καθημερινότητα του ευσυνείδητου πολίτη, ο οποίος καλείται να καλύψει την παραπάνω αδυναμία με πρόσθετους φόρους. Η παραπάνω πραγματικότητα επιβάλλει τη χρήση τεχνικών εντοπισμού της φοροδιαφυγής, προκειμένου να βρεθεί το πραγματικό ύψος του φόρου που είναι υποχρεωμένος να καταβάλει ο φορολογούμενος.

Ο καθοριστικός ρόλος που παίζει η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου δύναται να οδηγήσει σε αύξηση των εσόδων του κράτους. Πιο συγκεκριμένα με τη χρήση των μεθόδων αυτών καθώς και τη μείωση της φοροδιαφυγής μπορεί να υπάρξει μείωση δημοσιονομικού ελλείμματος, λόγω της αύξησης των κρατικών εξόδων και συνεπώς ένα καλύτερη δημοσιονομική πολιτική. Στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, έρχεται να προστεθεί και η άρση του τραπεζικού απορρήτου φιλοδοξώντας να διευκολύνει την πρόληψη της φοροδιαφυγής και παράλληλα να καλύψει τις αδυναμίες του προϊσχύσαντος συστήματος.

Καταληκτικά θα λέγαμε ότι η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με αποσπασματικά μέτρα, χωρίς να υπάρχει μία ενιαία γραμμή και ένας κοινός κώδικας από τις κυβερνήσεις. Διατρέχοντας τη βιβλιογραφία κατέστη σαφές ότι το φαινόμενο είναι πολύπλοκο και ως τέτοιο απαιτεί μία σοβαρή και συστηματική αντιμετώπιση τόσο από τους πολίτες όσο και από τις εκάστοτε κυβερνήσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Έντυπα της ΠΟΛ 1171/2013

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ-ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ-ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Για την/τις ελεγχόμενη/ες χρήση/εις:

A. Βασικές πληροφορίες Στοιχεία Ελεγχομένου

Όνοματεπώνυμο:

- ΑΦΜ:.....
- Ημερομηνία Γέννησης:..... Τόπος Γέννησης:
- Τόπος καταγωγής από: Πατέρα:.....Μητέρα:
- Επάγγελμα:..... Δ/ση επαγγ/τος:.....
- Τηλέφωνο εργασίας:
- Τηλέφωνο οικίας:
- Τηλέφωνο κινητό:
- E-mail Εργασίας:
- E-mail Προσωπικό:
- Έγγαμος - Άγαμος:

Στοιχεία συζύγου

- Όνοματεπώνυμο συζύγου:
- ΑΦΜ συζύγου:
- Ημερομηνία Γέννησης συζύγου: Τόπος γέννησης:
- Τόπος καταγωγής από: Πατέρα:..... Μητέρα:
- Επάγγελμα συζύγου: Δ/ση Επαγγ/τος:

Στοιχεία Τέκνων/Προστατευόμενων μελών

Παρακαλώ συμπληρώστε τον πίνακα

ΤΕΚΝΑ-ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΜΕΛΗ							
Όνομα	Είδος Συγγένειας	Έτος γέννησης	Σχολείο- σχολή φοίτησης (βεβαίωση)	Πόλη	Έτος εισαγωγής στο σχολείο/σχολή	Έτος απόκτησης	
						Πτυχίου	Μεταπτυχιακού

• υποβάλλουν ξεχωριστή δήλωση τα τέκνα; ΝΑΙ ΟΧΙ

• Αν είστε διαζευγμένος • Έχετε την επιμέλεια των τέκνων; ΝΑΙ ΟΧΙ

Στοιχεία Νόμιμου εκπροσώπου

- Ονοματεπώνυμο:
- ΑΦΜ:
- Τηλέφωνο εργασίας:
- Τηλέφωνο κινητό:
- E-mail:

Β' Ερωτήσεις

1. Αν φιλοξενείστε ή φιλοξενηθήκατε κατά τις ελεγχόμενες χρήσεις, αναφέρετε από ποιόν/ούς και τη διεύθυνση κατοικίας

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ	Α.Φ.Μ.	ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ φιλοξενίας	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

2. Σε περίπτωση που είστε διαζευγμένος ή σε διάσταση, καταβάλλετε διατροφή συζύγου ή τέκνων; ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, αναφέρετε στοιχεία ατόμων και ποσά για κάθε ελεγχόμενο έτος

.....
.....

3. Αναγράψτε τον αριθμό παροχής ηλεκτροδότησης και υδροδότησης των ιδιοχρησιμοποιούμενων κατοικιών σας (κύρια, εξοχική ή δευτερεύουσα), για κάθε ελεγχόμενο έτος.

ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΧΡΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜ/ΚΕ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΑΡΙΘ.ΠΑΡΟΧΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΔ/ΣΗΣ	ΕΤΟΣ	Μέση ετήσια δαπάνη ηλεκτροδ/σης	ΑΡΙΘ. ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

4. Αναγράψτε τα πιο κάτω στοιχεία για λογαριασμούς σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας για κάθε ελεγχόμενο έτος. Αν δεν έχετε τα ακριβή στοιχεία, αναφέρετε οπωσδήποτε τις εταιρείες με τις οποίες έχετε συμβληθεί για την παροχή της αντίστοιχης υπηρεσίας και τους αριθμούς σταθερών και κινητών τηλεφώνων ανά χρήστη/μέλος της οικογένειας.

Είδος λογ/σμού	Πρόσωπο στο όνομα του οποίου εκδίδεται ο λογ/σμός	Όνοματεπώνυμο χρήστη	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ή ΚΙΝΗΤΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ	Εταιρεία Πάροχος	Διάστημα Σύνδεσης με την εταιρεία	ΕΤΟΣ

5. Σε περίπτωση απόκτησης ή άλλης μεταβολής περιουσιακών στοιχείων (ακινήτων) από αγορά, κληρονομιά, γονική παροχή κ.λπ. σε κάποιο από τα ελεγχόμενα έτη.

Συμπληρώστε τα ποσά που καταβάλατε, και τα λοιπά στοιχεία για κάθε ελεγχόμενο έτος, σε:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΕΤΟΣ Μεταβολής	ΕΙΔΟΣ Μεταβολής	Ονοματ/μο Συμβολ/φου	Συμβολ/κά έξοδα	Ονοματ/μο Δικηγόρου	Έξοδα δικηγόρου	Αρμόδιο Υποθ/κειο	Έξοδα Υποθ/κ είου	Καταβλ. Φόροι	Λοιπά έξοδα (π.χ. εξάλειψης υποθήκης)

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

6. Καταβάλατε εισφορές (υποχρεωτικές και προαιρετικές) σε ασφαλιστικά ταμεία, συλλόγους, επιμελητήρια, κ.λπ. οργανώσεις κατά τα ελεγχόμενα έτη;

Αν ναι, αναφέρετε που και για ποια έτη.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ, ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ, ΣΥΛΛΟΓΟΙ, ΕΠΑΓΓ.	ΕΤΟΣ

7. Διαθέτατε πιστωτικές κάρτες εσείς, ο/η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη σας κατά τα ελεγχόμενα έτη;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΡΤΑΣ	ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΚΑΡΤΑΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΟΧΟΥ	Υπόχρεος εξόφλησης Συναλλαγών

Στις κάρτες περιλαμβάνονται και οι τυχόν επαγγελματικές που χρησιμοποιούσατε κατά τα ελεγχόμενα έτη.

8. Αναφέρετε κάθε είδους δάνεια που λάβατε κατά τα ελεγχόμενα έτη, συμπληρώνοντας τον πίνακα:

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ή ΑΛΛΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΟΥ	ΕΤΟΣ εκταμίευσης	ΛΗΠΤΗΣ/ΕΣ ΔΑΝΕΙΟΥ	ΑΙΤΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ στη λήξη της τελευταίας ελεγχ/νης χρήσης

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία οφειλόμενου υπολοίπου, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

9. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα ΕΙΧ αυτοκινήτων ή Δικύκλων για τα ελεγχόμενα έτη.

ΑΡΙΘ. ΚΥΚΛΟΦ. ΟΧΗΜΑΤΟΣ ή ΔΙΚΥΚΛΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ/	ΕΤΟΣ ή ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

10. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα, εφόσον εσείς, ο/η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη σας συμμετείχατε σε κάποιο ασφαλιστικό πρόγραμμα (ζωής, υγείας, συνταξιοδότησης κ.λπ.) κατά τα ελεγχόμενα έτη.

ΕΙΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

11. Αν ασφαλίσατε κάποιο/α από τα ακίνητά σας κατά τα ελεγχόμενα έτη συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ ΑΚΙΝΗΤΟ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

12. Αν πραγματοποιήθηκαν δαπάνες για δίδακτρα σε σχολεία κάθε μορφής εκπαίδευσης ή φροντιστήρια κάθε μορφής, κατά τα ελεγχόμενα έτη, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΙΕΚ, ΣΧΟΛΕΙΟΥ ή ΦΡΟΝΤ/ΡΙΟΥ κ.λπ.	Εκπαιδευόμενο μέλος της οικογένειας	ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

13. Αναφέρετε τυχόν υπάρχουσες υποχρεώσεις προς τρίτους κατά τα ελεγχόμενα έτη.

Αν ναι, αναφέρετε στοιχεία και ποσά για κάθε ελεγχόμενο έτος

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Αναφέρετε τραπεζικούς λογαριασμούς (προσωπικούς ή επαγγελματικούς) που διατηρούσατε ή συμμετείχατε (εσείς προσωπικά, ο/η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη σας) στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, κατά τα ελεγχόμενα έτη. Περιλαμβάνονται και οι λογαριασμοί που άνοιξαν και έκλεισαν κατά τη διάρκεια των ελεγχόμενων ετών.

α/α	ΤΥΠΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘ. ΛΟΓ/ΣΜΟΥ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ή και ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

Σημείωση: Οι πληροφορίες που αναγράφονται στο παρόν έντυπο αφορούν τον ελεγχόμενο, τον/την σύζυγο αυτού και τα προστατευόμενα μέλη αυτών, για όλα τα ελεγχόμενα διαχειριστικά έτη.

ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω ότι όλες οι πληροφορίες που ανέγραψα στο Έντυπο αυτό είναι αληθείς και αποδεικνύονται από σχετικά έγγραφα ή στοιχεία.

Γνωρίζω ότι όσοι αρνούνται ή παραλείπουν ανατιολογήτως να δώσουν πληροφορίες για την εξακρίβωση του εισοδήματος υπόκεινται στις συνέπειες των άρθρων 4 και 9 του Ν.2523/97.

/ /

Ο Φορολογούμενος

Ο/Η Σύζυγος

Η παρούσα Δήλωση Ερωτηματολόγιο τρόπου Διαβίωσης μπορεί να τροποποιείται/συμπληρώνεται από τον ελεγκτή, ανάλογα και με τα δεδομένα της ελεγχόμενης υπόθεσης.

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ _____

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥ							
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΖΥΓΟΥ							
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

5. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

A. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ, ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΩΝ)

α/α	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ						ΟΙΚΟΠΕΔΟ/ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΟ						ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΚΤΙΣΜΑ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
	ΧΩΡΑ	ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ ή ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΕΙΔΟΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΧΡΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ	ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΛΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ	ΕΙΔΟΣ ΕΜΠΡ/ΤΟΥ ΔΙΚ/ΤΟΣ	Ποσοστό Συνιδ/σίας		

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ)

α/α	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ						ΚΤΙΣΜΑ										ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (ο σύζυγος, η σύζυγος, τα πρόστ/να μέλη)	ΟΙΚΟΠΕΔΟ/ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙ Ο ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΤΟ ΚΤΙΣΜΑ
	ΧΩΡΑ	ΝΟΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ ή ΚΟΙΝΟΤΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΕΙΔΟΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΧΡΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΟΡΟΦΟΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΧΩΡΩΝ		ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ/ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΔΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ/ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΕΡΓΑ/ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ Κ.ΛΠ.		ΕΙΔΟΣ ΕΜΠΡ/ΤΟΥ ΔΙΚ/ΤΟΣ	Ποσοστό Συνδ/σίας		
								κύριοι	βοηθ/κοί				ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ				

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΕΣΩΝ (ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ, ΠΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΕΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ Κ.ΛΠ.)

α/α	ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΤΥΠΟΣ/ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΛΞΙΑ ΚΤΗΣΗΣ	ΤΡΟΠΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΚΥΒΙΣΜΟΣ/ ΣΧΥΣ (σε κυβικά ή ίππους ή λίμπρες)	ΜΗΚΟΣ ΣΚΑΦΟΥΣ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (κόροι)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΙΑΣΙΑΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΤΟΠΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΚΙΝΗΤΩΝ ΜΕΣΩΝ	Αριθμός / Λιμάνι Νηολόγησης

Δ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ/ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ

α/α	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΩΝ ή ΜΕΡΙΔΙΩΝ ή ΑΜΟΙΒ. ΚΕΦΑΛ. Κ.ΛΠ.	ΕΠΕΝΔΕΛΥΜΕΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ/ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)

Ε1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

<i>α/α</i>	ΤΥΠΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩ ΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘ. ΛΟΓ/ΣΜΟΥ	ΠΟΣΟ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ή και ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	ΥΠΑΡΞΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΘΥΡΙΑΔΑΣ στο χρηματ/κό ίδρυμα της

Ε2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

(σε περίπτωση που ο φορ/νος ή ο/η σύζυγος είναι υποκείμενοι στις διατάξεις του ΚΦΑΣ)

<i>α/α</i>	ΤΥΠΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩ ΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘ. ΛΟΓ/ΣΜΟΥ	ΠΟΣΟ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ή και ΣΥΝΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	Παρατηρήσεις

ΣΤ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΟΠΩΣ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΥΛΛΟΓΕΣ, ΤΙΜΑΛΦΗ Κ.ΛΠ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ

α/α	ΕΙΔΟΣ/ΤΥΠΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΤΟΣ ΚΤΗΣΗΣ	ΠΟΣΟ	ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)

Z. ΛΟΙΠΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ και ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟΥΣ

α/α	ΕΙΔΟΣ/ΤΥΠΟΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΥΠΟΛΟΓΟΣ ΑΠΟΛΟΣΗΣ	ΠΟΣΟ	ΕΤΟΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ/ΟΙ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΜΕΤΡΗΤΑ

ΠΟΣΟ	ΝΟΜΙΣΜΑ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ/ΟΙ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Θ. ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω ότι όλες οι πληροφορίες που ανέγραψα στη Δήλωση αυτή είναι αληθείς.

Γνωρίζω ότι όσοι αρνούνται ή παραλείπουν αναιτιολογήτως να δώσουν πληροφορίες για την εξακρίβωση του εισοδήματος υπόκεινται στις συνέπειες των άρθρων 4 και 9 του Ν.2523/97.

/ /201

Ο Φορολογούμενος

Ο/Η Σύζυγος

I. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ-ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο παρόν έντυπο Διαθέσιμων Περιουσιακών Στοιχείων θα πρέπει να συμπεριλάβετε **όλα τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχετε εσείς, ο/η σύζυγος και τα προστατευόμενα μέλη σας**, όπως αναγράφονται στους οικείους πίνακες.

Ακίνητα που έχετε συμπεριλάβει στα υποβληθέντα Έντυπα Δήλωσης Ακινήτων (Ε9) δεν απαιτείται να τα επαναγράψετε στο παρόν έντυπο. Αναγράψτε μόνο τον αντίστοιχο αριθμό του ακινήτου από το έντυπο Ε9 και επισυνάψτε, προαιρετικά, φωτοτοπία του.

Όπου ο χώρος στους επιμέρους πίνακες του παρόντος εντύπου δεν επαρκεί, **επισυνάψτε αντίγραφο** της σχετικής σελίδας.

Τα στοιχεία που θα αναφέρετε στο παρόν έντυπο θα **πρέπει να συνοδεύονται από σχετικά αποδεικτικά στοιχεία**.

Στον πίνακα Β και στη στήλη «οικόπεδο/αγροτεμάχιο επί του οποίου υφίσταται το κτίσμα» αναφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό του οικοπέδου/αγροτεμαχίου από τον πίνακα Α.

Ως Αξία Κτήσης στους πίνακες Α και Β αναγράψετε την πραγματική αξία.

Ως έτος κτήσης περιουσιακού στοιχείου αναγράψτε το έτος κατά το οποίο συντάχθηκε το έγγραφο/τίτλος απόκτησής του.

Στοιχεία που πρέπει να επισυναφθούν:

- Τίτλοι ή συμβόλαια αγοράς ακίνητης περιουσίας, αποδεικτικά έγγραφα ανέγερσης ακινήτων (άδεια οικοδομής, νομιμοποιήσεις, ΕΚΚΟ και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για την ακίνητη περιουσία σας-πίνακες Α και Β). Ισχύει και για ακίνητα που δεν θα δηλωθούν στο παρόν έντυπο αφού είχαν συμπεριληφθεί σε υποβληθείσες δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, “Απολογιστική Έκθεση Γ.Γ.Δ.Ε. για το 2015 & προγραμματισμός δράσεων και έργων για το 2016”, Αθήνα, 2016.
2. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, “Στρατηγικό Σχέδιο 2013-2017”, ΓΓΔΕ, 2013.
3. Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού Α.Α.Δ.Ε, “Έκθεση Απολογισμού Γ.Γ.Δ.Ε. 2016 & προγραμματισμός δραστηριοτήτων της Α.Α.Δ.Ε. για το έτος 2017”, Μάρτιος 2017.
4. Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού Α.Α.Δ.Ε, “Στρατηγικό Σχέδιο 2017-2020”, Μάρτιος 2017.
5. Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού Α.Α.Δ.Ε, “Επιχειρησιακό Σχέδιο 2017”, Μάιος 2017.
6. “<http://www.accountancygreece.gr/φορολογικα/φορολογικα-09/πολεμωντασ-την-φοροδιαφυγη/>”, Κατερίνα Σαββαΐδου, ax senior manager PWC, λέκτορας Α.Π.Θ., καθ. στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης.
7. Εγχειρίδιο Φορολογικών Ελέγχων,
“<https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/10940>”.
8. Δρ. Δημητρίου Μελά, “Περιουσιολόγιο – Έμμεσες τεχνικές ελέγχου και νέο Ποινολόγιο”,
“<https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=191329>”.
9. “https://efm.gr/emeses_texnikes_elegxou/”.
10. “https://www.aade.gr/sites/default/files/2018-05/epixeirisiako_sxedio_aade_2018_1.pdf”.
11. Χριστόπουλος Δημήτριος & Συνεργάτες, 2017, “Έμμεσες Τεχνικές Φορολογικού Ελέγχου–Τραπεζικά Εμβάσματα”,
<http://www.esdi.gr/nex/images/stories/pdf/dimodieyseis/2017/forodiafigi/christopoulos.pdf>
12. Δ. Μελάς, “Περιουσιολόγιο - Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου και Νέο Ποινολόγιο”, Αθήνα, Οικονομικές Εκδόσεις Ε.Ε., 2015, σελ.3-4.
13. Γραμματικά, Γεω., “Το τραπεζικό απόρρητο, Αφοί Π. Σάκκουλα”, Αθήνα 1991 - Κουτσούκη Β. Δ. Το Τραπεζικό Απόρρητο στο Ιδιωτικό Δίκαιο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1994

14. Κορομηλάς Γεώργιος – Γιαννόπουλος Χρήστος, “Φορολογικός Έλεγχος Επιχειρήσεων”, Σημειώσεις Σεμιναρίου Φορολογικός Έλεγχος Επιχειρήσεων, “http://www.epimetol.gr/aitniaimages/Forologikoselenchos_1_F9987.pdf”.
15. Κορομηλάς Γ., “Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου”, Ναυτεμπορική, 2013.
16. Μελάς Δ., “Περιουσιολόγιο – Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου και Νέο Ποινολόγιο”, Οικονομικές Εκδόσεις Ε.Ε., 2015.
17. Duke B.S., «Prosecutions for Attempts to Evade Income Tax: A Discordant View of a Procedural Hybrid», Yale Law School Legal Scholarship Repository, January 1966.
18. Houston Community College “Forensic and Investigating Accounting Solutions Chapter 6”, 2009.
19. Biber E. (2010), “Revenue Administration: Taxpayer Audit -Use of Indirect Methods”, International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department.
20. Βασαρδάνη Μ. (2011), “Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μια γενική επισκόπηση”, Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, τεύχος 35.
21. Ντάσιου Σ., Πέτσα Β. και Ζελενίτσας Μ. (2016), Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης, Υπουργείο Οικονομικών, Γ.Γ.Δ.Ε., Γενική Δ/ση Φορολογικής Διοίκησης, Δ/ση Ελέγχων/Τμήμα Δ’ (Σημειώσεις σεμιναρίων ελεγκτών του Υπουργείου Οικονομικών).
22. (Πηγή: newmoney.gr Του Κωστή Πλάντζου)
23. <https://www.capital.gr/capitallogistis/1966597/pol-1050-17-02-2014>)
24. <http://www.kathimerini.gr/891753/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/ti-prepei-na3eroyn-oi-forologoymenoi-otan-kaloyntai-gia-elegxo-apo-tis-arxes>)
25. (Του Γιώργου Δαλιάνη Οικονομολόγου – Φοροτεχνικού Ιδρυτή του Ομίλου Artion με τη συνεργασία του Γιάννη Αρτσίτα Senior Accountant – Φορολογία Φυσικών Προσώπων της Artion A.E..)

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Νόμος 4174/2013, Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α'170/26-72013, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 8 του Ν.4337/2015 (ΦΕΚ Α'129/17-102015).
2. Άρθρο 25 παρ. 3,7 του Ν. 4174/2013, Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α'170/26-7-2013.
3. Άρθρο 15 παρ. 1,2,3,5 του Ν. 4174/2013, Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α'170/26-7-2013.
4. Ν.Δ. 1059/1971, Απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων, ΦΕΚ Α270.
5. Ν.4170/2013, Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/16/ΕΕ, ρύθμιση θεμάτων της ΕΛ.Τ.Ε., αναμόρφωση Οργανισμού Ν.Σ.Κ. και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α163/12.7.2013.
6. Ν.4428/2016, Κύρωση Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών για την Αυτόματη Ανταλλαγή Πληροφοριών Χρηματοοικονομικών Λογαριασμών και διατάξεις εφαρμογής, ΦΕΚ Α 190/13-10-2016.
7. Δ. ΟΡΓ. Γ 1192022 ΕΞ 2017, Εγχειρίδιο Επιλεγμένων Λειτουργικών Διαδικασιών Υπηρεσιών της Α.Α.Δ.Ε., Δεκέμβριος 2017 ΔΕΛ Α 1069048 2014/2.5.2014 έγγραφο του Γ.Γ.Δ.Ε., Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23,25,27,28,34,62 και 66 του Ν.4174/2013.
8. ΔΕΛ Α1198404 ΕΞ 31.12.2013 απόφαση Γ.Γ.Δ.Ε., Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου.
9. ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013 (ΦΕΚ 1136/Β'/10-5-13 και ΦΕΚ 1199/Β'/16-5-13) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με θέμα Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων.
10. Δ.Σ.Σ. Α1025708 ΕΞ 2018 (ΦΕΚ Β'571/21-02-2018), Απόφαση Διοικητή Α.Α.Δ.Ε. με θέμα Καθορισμός στόχων έτους 2018 για τις Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε.
11. ΠΟΛ.1282/31.12.2013, Προληπτικά ή διασφαλιστικά του δημοσίου συμφέροντος μέτρα άμεσου και επείγοντος χαρακτήρα σε περίπτωση φοροδιαφυγής, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 46 του ν.4174/2013, εξειδίκευση των προσώπων σε βάρος των οποίων αυτά επιβάλλονται, καθορισμός των περιπτώσεων ολικής ή μερικής άρσης των μέτρων και μη εφαρμογής αυτών, προσδιορισμός χρόνου

διατήρησής τους και άλλων ειδικότερων θεμάτων. ΠΟΛ. 1142/15-09-2016 "Κοινοποίηση ορισμένων διατάξεων του νέου Κεφαλαίου Δωδέκατου "ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ" (άρθρα 6671) του Ν. 4174/2013, όπως αυτό προστέθηκε στον Κ.Φ.Δ., με το άρθρο 8 του Ν.4337/2015" (Φ.Ε.Κ. Α'129/17.10.2015).

12. ΠΟΛ. 1064/2017, Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν.4174/2013(Ειδική Διοικητική Διαδικασία-Ενδικοφανής προσφυγής), καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής και ρύθμιση ζητημάτων καταβολής και αναστολής καταβολής του οφειλόμενου ποσού σε περίπτωση άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, (ΦΕΚ Β 1440/27.4.2017).
13. ΠΟΛ. 1171/4-7-2013 με θέμα "Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων".
14. ΠΟΛ. 1050/17.2.2014, Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 (Φ.Ε.Κ.Α'170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού. (Φ.Ε.Κ. Β' 478/26-02-2014). ΠΟΛ. 1270/24.12.2013, Μεθοδολογία Έμμεσων τεχνικών Ελέγχου. ΠΟΛ. 1259/22.12.2014, Παροχή οδηγιών για τον τρόπο εφαρμογής της ΠΟΛ.1050/17.2.2014 Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων.
15. ΠΟΛ.1094/07.04.2014, Τροποποίηση της ΠΟΛ.1050/17.2.2014 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 474 τ. Β/25.2.2014 περί καθορισμού του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 Ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α'170)για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογούμενων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού.
16. ΠΟΛ. 1258/2013, Ρύθμιση οργανωτικών και τεχνικών θεμάτων λειτουργίας Συστήματος Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών, ΦΕΚ Β 3101/6.12.2013.